

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Špela Vitamvas

Primerjava uresničevanja aktivne politike zaposlovanja v Sloveniji in Španiji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Špela Vitamvas

Mentorica: izr. prof.dr. Aleksandra Kanjuo - Mrčela

Primerjava uresničevanja aktivne politike zaposlovanja v Sloveniji in Španiji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

Primerjava uresničevanja aktivne politike zaposlovanja v Sloveniji in Španiji

Teoretični del diplomske naloge vsebuje brezposelnost katere porast je v zadnjih desetih letih zajela večino razvitih držav, med katere spadata tudi Slovenija in Španija. Opisala sem vrste brezposelnosti, metode merjenja ter vzroke in posledice brezposelnosti v obeh državah. Nadaljevala sem s predstavitevijo aktivne politike zaposlovanja in njenih ukrepov in programov, ki zagotavljajo dolgoročen pristop k reševanju brezposelnosti. Ti programi se nenehno dopolnjujejo in izboljšujejo ter so namenjeni ohranjanju in ustvarjanju novih delovnih mest ter izobraževanju in usposabljanju brezposelnih oseb. Aktivna politika zaposlovanja je nastala predvsem zato, da bi z njeno pomočjo izboljšali delovanje trga dela, odpravili brezposelnost oziroma jo lahko definiramo kot aktivnost katere namen je podpora pri zaposlovanju in odpravljanju strukturnih neskladij na trgu dela. V empiričnem delu diplomske naloge sem predstavila potek raziskave ter pridobljene rezultate anket v obeh državah. Rezultate raziskave sem primerjala med seboj in zaključila diplomsko nalogo s povzetkom in ugotovitvami do katerih sem prišla tekom pisanja naloge ter opravljanja anket v obeh državah.

Ključne besede: brezposelnost, aktivna politika zaposlovanja, ukrepi aktivne politike zaposlovanja.

Comparison of the implementation of active employments policy between Slovenia and Spain

The theoretical part of the thesis includes an increase of unemployment in the last ten years, covering most developed countries, which include also Slovenia and Spain. I have described types of unemployment, measurement methods and the causes and consequences of unemployment in both countries. I proceeded with the presentation of active employment policy and its actions and programs that provide long-term approach to tackling unemployment. These programs are constantly evolving and improving, and are designed to maintain and create new jobs and education and training of unemployed persons. Active labor market policy has mainly become in order to help improve its labor market performance, eliminate unemployment or may defined as an activity whose purpose is to support employment and the elimination of structural imbalances in the labor market. In the empirical part of the thesis I have presented the course of research and obtained the survey results, which I have compared each other. I compared the results of the survey together and completed a thesis with a summary and conclusions to which I got during the writing and provide interviews in both countries.

Key words: unemployment, active labor market policy, active employment policy measures.

KAZALO

1	UVOD	6
2	BREZPOSELNOST	8
2.1	Vrste brezposelnosti.....	8
2.1.1	Frikcijska brezposelnost	9
2.1.2	Strukturna brezposelnost	9
2.1.3	Ciklična brezposelnost.....	10
2.1.4	Prikrita (latentna) brezposelnost.....	10
2.1.5	Dolgotrajna brezposelnost	10
2.2	Merjenje brezposelnosti	13
2.3	Metode merjenja brezposelnosti	16
2.3.1	Administrativni registri	16
2.3.2	Anketa o delovni sili.....	18
2.4	Vzroki in posledice brezposelnosti	21
2.4.1	Vzroki za brezposelnost v Sloveniji	21
2.4.2	Vzroki za brezposelnost v Španiji	22
2.5	Posledice brezposelnosti v obeh državah.....	23
3	AKTIVNA POLITIKA ZAPOSLOVANJA	25
3.1	Opredelitev aktivne politike zaposlovanja.....	25
3.2	Splošno o razvoju aktivne politike zaposlovanja.....	27
3.3	Aktivna politika zaposlovanja in brezposelnost	29
3.4	Aktivna politika zaposlovanja v Sloveniji	31
3.5	Ukrepi aktivne politike zaposlovanja za Slovenijo v letu 2010.....	32
3.6	Aktivna politika zaposlovanja v Španiji	35
3.7	Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v Španiji	38
4	RAZISKAVA.....	41
4.1	Namen oziroma cilj raziskave.....	41
4.2	Opis metode raziskave	41
4.3	Opis postopka raziskave	41
4.4	Predstavitev vzorca raziskave	42

5	SKLEP.....	65
6	LITERATURA.....	67
	PRILOGA A: Anketa.....	72
	PRILOGA B: Encuesta.....	75

1 UVOD

Živimo v obdobju velikih sprememb, katere so še posebej vidne na področju evropskega in mednarodnega povezovanja, razvoju novih tehnologij zlasti na informacijskem in komunikacijskem področju ter pri spremembah na trgu dela, kjer se kaže povečana potreba po fleksibilnosti delovne sile in potreba po novih oblikah zaposlovanja. Prav tako se spremembe kažejo pri menjavi socialnih vrednot in demografskih spremembah, le-te pa v Evropi oblikujejo novo družbo, kjer je vidno manjšanje rodnosti evropskega prebivalstva, ter prehitro izključevanje srednje in tretje generacije iz družbene delitve dela.

Gospodarska recesija in posledično s tem brezposelnost, ki se vse bolj povečuje zaradi sprememb v industriji in sprememb na trgu dela sta zajeli številne države. Obe državi, ki jih obravnava moja diplomska naloga si v takih razmerah prizadevata ohraniti stabilnost, pospešiti gospodarsko rast ter povečati zaposlenost, saj se bosta lahko le še tako vključevali v svetovno gospodarstvo.

Slovenija je majhen ekonomski prostor, občutljiv na vsako izrazito spremembo, žal pa je bilo teh v zadnjem desetletju zelo veliko. Do leta 1991, do obdobja pred tranzicijo, je bila brezposelnost marginalen pojav, vendar je tržno gospodarstvo izrazito povečalo le to tako, da je brezposelnost postala pereč problem naše ekonomije.

Danes je Španija po stopnji brezposelnosti vodilna v EU, saj naj bi bilo kar 4 milijone brezposelnih zaradi tega je vlada izredno previdna pri sprejemanju ukrepov, s katerimi si prizadevajo postati neodvisni od tujega denarja in ukrepati proti zniževanju vrednosti premoženja, vendar v nasprotju s svojimi evropskimi tekmicami nimajo močnega finančnega ali tehnološkega sektorja, na katera bi se lahko oprli. Tako je Španija boj proti brezposelnosti uvrstila kot eno izmed prioritiet v času polletnega predsedovanja EU, katerega je prevzela s 1. januarjem 2010.

Za reševanje problema brezposelnosti se obe državi vse bolj posvečata in usmerjata k programom aktivne politike zaposlovanja, kar je osrednja tema moje diplomske naloge.

Namen diplomskega dela je analiza pojava brezposelnosti in predstavitev aktivne politike zaposlovanja, ter njenih ukrepov s katerimi država neposredno in selektivno posega na trg delovne sile, da bi med delovno aktivne (zaposlene ali samozaposlene)

vključila ali v tem statusu zadržala čim več delovno sposobnega prebivalstva, in da bi preprečila ali zmanjšala brezposelnost.

Skozi diplomsko nalogo je cilj spoznati delovanje aktivne politike zaposlovanja (v nadaljevanju APZ) v obeh državah, ter ju med seboj primerjati. Prav tako me zanima primerjava seznanjenosti števila ljudi v Sloveniji in v Španiji, ki poznajo delovanje APZ, njenih programov ter stopenj vključenosti v le-te in razlike pri vključevanju glede na spol in izobrazbo.

Na osnovi prebrane literature in analize programov APZ v obeh državah, sem zastavila sledeči hipotezi;

H1: Spol vpliva na raven vključenosti v programe aktivne politike zaposlovanja v obeh državah.

H2: Izobrazba vpliva na raven vključenosti v programe aktivne politike zaposlovanja v obeh državah.

Naloga obsega poleg uvoda in zaključka še štiri poglavja.

Drugo poglavje je bolj teoretične narave. V njem sprva predstavim brezposelnost ter vrste brezposelnosti in sicer; frikcijsko, strukturno, ciklično in prikrito brezposelnost. Opišem tudi osnovne pojme, katerih jasnost razumevanja je važna pri merjenju brezposelnosti ter metodi merjenja brezposelnosti. Nadaljujem s pregledom gibanja brezposelnosti v Sloveniji in Španiji ter samih vzrokov in posledic, ki se le malo razlikujejo med državama.

V tretjem poglavju predstavim opredelitev aktivne politike zaposlovanja, razvoj le-te, cilje in ukrepe obeh držav, ter opišem povezavo aktivne politike zaposlovanja z brezposelnostjo.

V četrtem poglavju najprej predstavim namen oziroma cilje raziskave, opišem metode ter same postopke raziskave, ki sem jo sama opravila v Sloveniji in Španiji ter predstavim rezultate.

2 BREZPOSELNOST

Brezposelnost je eden najresnejših problemov današnjih razvitih tržnih družb. Za brezposelne osebe se šteje vse tiste, ki so v določenem času brez dela, so pripravljene delati in, ki iščejo delo (Svetlik 1985, 21).

Na družbeni ravni pomeni to neizkoriščenost dela aktivnega prebivalstva, slabost ali neuspešnost makroekonomske politike vlade in vsekakor izredno težak socialni položaj tistih, ki se ne morejo zaposliti, pa bi si to želeli.

Strokovna, politična in družbena javnost so problemu brezposelnosti vselej namenjali precejšnjo pozornost in s tem je namen v devetdesetih letih le še narasel.

Vzrok za to je propad socialističnega sistema v Srednji in Vzhodni Evropi, ker le ta ni bil zmožen zagotoviti dela za vse tiste, ki so delovno sposobni in voljni delati. Drugi pomemben razlog je bila sama porast brezposelnosti v razvitih državah Evrope in vedno večja razlika med stopnjo brezposelnosti v Evropi in ZDA (Malačič 1995, 64).

Stopnja brezposelnosti predstavlja enega izmed meril uspeha makroekonomske politike gospodarstva in odraža določene odnose in procese v družbi. Tako jo lahko razlagamo iz ekonomskega, socialnega ter političnega, kot tudi s psihološkega vidika kot nekakšno patologijo-bolezen družbe ali kot osebno stisko posameznika. V primeru družbe jo lahko označimo kot breme in strošek, za narodno gospodarstvo pa je neracionalno izkoriščanje proizvodnih dejavnikov, zmanjšanje dosegljivega bruto domačega proizvoda (BDP) in nižji dohodki prebivalstva (Kuzmin 1992, 20).

2.1 Vrste brezposelnosti

Brezposelnost, katera se je pojavila v kapitalističnem tržnem gospodarstvu, v gospodarstvu, kjer si delovna sila ne more najti dela, poleg tega pa pogostokrat nima nobenih drugih sredstev za življenje in kjer se z institucionalizirano pomočjo brezposelnim priskrbi sredstva za preživetje. Vse kar se dogaja na trgu vpliva na obseg in gibanje različnih vrst brezposelnosti (Malačič in Vahčič 1998, 52).

Poznamo več vrst brezposelnosti :

- frikcijska brezposelnost;
- strukturna brezposelnost;
- ciklična brezposelnost;
- prikrita (latentna) brezposelnost.

2.1.1 Frikcijska brezposelnost

Frikcijsko brezposelnost lahko imenujemo tudi prostovoljna brezposelnost, katero lahko srečamo v vsakem gospodarstvu, ki je na ravni polne zaposlenosti, saj je le-ta plod prostovoljnih odločitev posameznikov v kolikor želijo menjavati delovna mesta in ni vezana na gospodarske razmere. Do te brezposelnosti pride, kadar se prebivalci selijo med različnimi mesti, regijami in tako iščejo novo zaposlitev, kadar pride do menjave zaposlitve zaradi težnje po spremembi delovnega okolja, začasne nezaposlenosti šolajoče se mladine, ki konča šolanje in išče zaposlitev in podobno. Brezposelnost v tem primeru pomeni, da je le začasna, saj traja od enega dneva do nekaj mesecev in predstavlja samo obdobje med dvema stalnima zaposlitvama (Hrovatin 2007, 206).

2.1.2 Strukturna brezposelnost

Strukturno brezposelnost bi lahko tudi imenovali sektorska brezposelnost, saj je odvisna od dolgoročnejših sektorskih sprememb proizvodnje. Zaradi neenakosti med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili, katera je posledica gospodarskega razvoja, nastane imenovana brezposelnost. Nekateri sektorji oziroma panoge hitro rastejo druge nazadujejo, s samim razvojem tehnologije pa se pojavljajo povsem nove panoge.

Že v uvodu sem omenila, da lahko največji napredek v zadnjem desetletju zasledimo v informacijski tehnologiji, kjer se je zaradi le te in razvoja računalništva, močno povečalo povpraševanje po programerjih in drugih računalniških strokovnjakih, zaradi zmanjševanja deleža industrije v BDP pa je močno upadlo povpraševanje po nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcih. Tisti, kateri so strukturno brezposelni, se težje prilagajajo novim razmeram na trgu delovne sile, predvsem, kadar gre za starejše od 45 let. Tu pa je vloga aktivne politike zaposlovanja oziroma programov le- te

izrednega pomena, saj lahko država na ta način poskrbi za prestrukturiranje in tako vključi usposabljanja brezposelnih za nova delovna opravila in nove zaposlitve. Strukturna brezposelnost se lahko pojavi le v določenih regijah, kadar so sektorji, kateri so v zatonu, skoncentrirani na določenih območjih (Hrovatin 2007, 206).

2.1.3 Ciklična brezposelnost

Kadar nastajajo gospodarski cikli govorimo o ciklični brezposelnosti. Do zmanjševanja celotnega agregatnega povpraševanja po delovni sili pride, kadar gospodarska aktivnost stagnira in stopnja rasti BDP nazaduje ali je celo negativna. Posledica je recesija, kjer vsi sektorji ali vsaj večina, zmanjšujejo proizvodnjo in odpuščajo delovno silo in se zato brezposelnost lahko pojavlja med vsemi kategorijami zaposlenih ne glede na vrsto dela. Da pride do znižanja stopenj brezposelnosti in morda tudi polne zaposlenosti, lahko to gospodarstvo doseže šele ob prehodu v drugi del cikla, v fazi oživljanja in v prosperiteti (Hrovatin 2007, 206-207).

2.1.4 Prikrita (latentna) brezposelnost

Takšne zaposlene, ki sicer imajo zaposlitev pa kljub temu ničesar ne prispevajo k BDP-ju, štejemo med prikrito brezposelne. Kar pomeni, da v kolikor bi jih odpustili, bi lahko dosegli enak BDP kot pred tem. Izredno težko pa je poimensko določiti tiste, ki na delovnih mestih ne delajo nič, saj vsak nekaj ur dnevno dela. Število prikrito brezposelnih dobimo s seštevkom vseh nedelovnih ur in preračunom ur na število zaposlenih. Prikrito brezposelnost lahko ugotavljamo le z ocenami. V bivšem samoupravnem socialističnem sistemu, kjer je bila osnovna človekova pravica do dela, je bila ta brezposelnost visoka, skupna brezposelnost pa razmeroma nizka (Hrovatin 2007, 207).

2.1.5 Dolgotrajna brezposelnost

Tako v Sloveniji, kot tudi v Španiji lahko govorimo o obstoju tako imenovane nove revščine in socialne izključenosti ter seveda o psihosocialnih posledicah strukturnih sprememb na področju dela in zaposlovanja. Na dolgotrajno brezposelnost se vsekakor zelo nanaša osrednja tema moje diplomske naloge in sicer, aktivna politika zaposlovanja, ter njeni učinkoviti programi s katerimi se rešuje problem tistih, ki so

brezposelni več kot eno leto in jim možnost zaposlitve upada z daljšanjem časa brezposelnosti, saj se njihova sposobnost za katero so usposobljeni nenehno zmanjšuje in jih na koncu delodajalci zaradi predolge odsotnosti z dela ne želijo zaposliti.

Pojem dolgotrajne brezposelnosti opredeljujejo avtorji iz različnih držav na različne načine, kar je odvisno od razvitosti trga dela in gospodarstva v posameznih okoljih. V razvitih državah so sprejeli sledečo opredelitev; neprostovoljna odsotnost od dela, ki traja več kot dvanajst mesecev oziroma kot obdobje, ko je oseba brez zaposlitve in jo aktivno išče, ta čas pa je daljši od dvanajst mesecev (52) tednov brez prekinitve (Clasen 1997).

Tu je vsekakor potrebno še omeniti kategorijo oseb, ki spadajo v skupino t.i. »obupanci« (angleško discouraged workers). Zopet je pojem v posameznih državah različno opredeljen, v osnovi, pa so to brezposelne osebe, ki bi želele zaposlitev in so na razpolago za delo, vendar so nehale aktivno iskati zaposlitev, saj so prepričani, da je ne morejo več dobiti (Husmanns 1992).

Države skušajo dolgotrajno brezposelnost reševati z različnimi preventivnimi in kurativnimi pristopi, ukrepi in programi, ki so namenjeni tako delodajalcem kot delojemalcem. Pri preventivnih gre za zgodnjo prepoznavanje posameznikov in skupin, ki so potenciali za dolgotrajno brezposelnost, kjer se izvaja različne programe individualne pomoči brezposelnim iskalcem zaposlitve. Preventivne ukrepe pa se lahko izvaja tudi na drugi način in sicer se v prvi fazi vse brezposelne obravnava enako, po določenem obdobju (treh, petih ali šestih mesecih) pa se ocenijo razlogi, ki so vzrok za neuspešno zaposlovanje. Tako se osebe nato vključijo v različne programe individualne pomoči ali druge programe, ki so namenjeni preprečevanju dolgotrajne brezposelnosti. Kurativni programi, ki so prav tako namenjeni reševanju dolgotrajne brezposelnosti, so namenjeni tistim, ki so kot takšni evidentirani 12 mesecev ali več. Prav tako gre tudi v tem primeru za načrtno kombiniranje več aktivnosti in programov, katere lahko razdelimo v dve temeljni različici, čeprav se v zadnjem času med seboj kombinira čedalje več programov (Meager 1999).

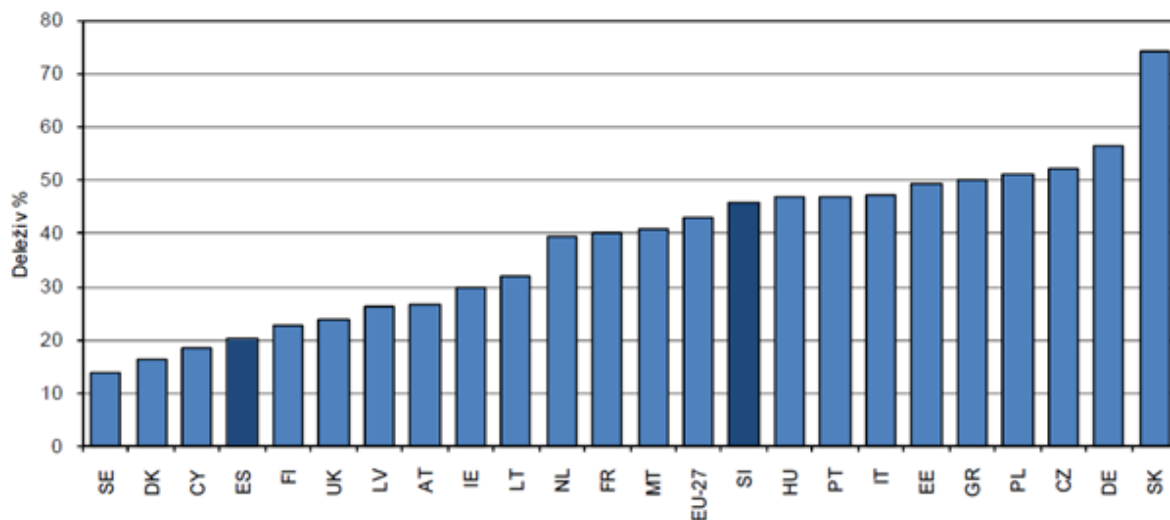
V prvi različici gre za način reševanja, ki je usmerjen k povpraševanju oziroma delodajalcem, kjer se poskuša povečati obseg povpraševanja po delovni sili oziroma

povpraševanje usmerjati v smer zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih. Ukrepi so lahko neposredni ali posredni. Neposredni–ustvarjanje delovnih mest za dolgotrajno brezposelne v posameznih programih zaposlovanja in posredni–zagotavljanje subvencij in spodbud za delodajalce, ki zaposlujejo dolgotrajno brezposelne osebe.

V drugem načinu reševanja oziroma v drugi različici je pomoč usmerjena k ponudbi oziroma brezposelnim, kjer je želja po izboljšanju možnosti dolgotrajno brezposelnih na trgu delovne sile z razvijanjem njihovega znanja in spretnosti, motivacijo za aktivno iskanje zaposlitve, izboljšanjem dostopa do razpoložljivih informacij o prostih zaposlitvah itd (Svetlik in drugi 2002, 323–335).

Vidimo lahko, da bi morali obe državi vključevati politiko zaposlovanja, prilagojeno smernicam EU, ki bo zagotavljala delo–najvišjo obliko socialne varnosti. Pomembna je strategija polne zaposlenosti in boljših zaposlitev za vse, ter iskanje socialnega ravnotežja.

Graf 2.1: Deleži dolgotrajno brezposelnih v skupni brezposelnosti v EU v letu 2007

Vir: UMAR (2008, 23).

Iz zgornjega grafa lahko vidimo, da je delež dolgotrajno brezposelnih v Sloveniji relativno visok, okoli 45%, predvsem pa je višji kot v Španiji, kjer je 20%. Iz že zgoraj povedanega vemo, da je delež dolgotrajno brezposelnih lahko kazalnik mobilnosti na trgu dela in varne prožnosti, kar pomeni, da višji deleži dolgotrajno brezposelnih pomenijo, da brezposelni dalj časa ostajajo brezposelni in da je mobilnost na trgu dela v državah z nižjimi deleži večja kot v državah z večjimi deleži dolgotrajno brezposelnih.

Kar pomeni, da so v Sloveniji leta 2007 dolgotrajno brezposelni ostajali dalj časa brezposelni kot v Španiji, ter da je bila istega leta v Španiji večja mobilnost na trgu dela kot v Sloveniji.

2.2 Merjenje brezposelnosti

Izredno velikega pomena je, kadar uporabljamo osnovne pojme kot so prebivalstvo, delovna sila, delo, aktivno prebivalstvo, delovni kontingent, trg dela idr., sama jasnost le teh.¹

Pomembno je, oziroma lahko rečemo, da je skorajda nujno, da sleherni uporabnik statističnih podatkov s področja trga del pozna definicije osnovnih statističnih kategorij, ki jih uporablja konkretna statistična služba, način opazovanja, zbiranja, obdelave in objavljajanja podatkov, klasifikacije in nomenklature, ki jih pri tem uporablja publikacijski sistem, in še posebej kvaliteto oz. samo ovrednotenje konkretnih statističnih podatkov (Malačič 1995, 41).

Kadar želimo meriti brezposelnost, je potrebno najprej opredeliti kategorije, ki so pomembne za njeno merjenje oziroma opredeliti, kdo sploh je brezposelna oseba.

Število prebivalstva neke države nam samo po sebi brez njegove strukture ne pove dosti.

¹ Prebivalstvo je skupnost ljudi, ki živijo na določenem področju in tvorijo etnično, rasno ali narodno enoto.

To enoto raziskujejo različne vede, od socialnih in etnografskih ved do demografije, ki je statistična obdelava vseh podatkov na tem polju.

Delovna sila je vsota zaposlenih in brezposelnih oseb.

Aktivno prebivalstvo so osebe, ki so stare 15 let ali več, (Španija 16 let ali več) ki so zaposlene, samozaposlene ali brezposelne.

Delovni kontingent ali delovno sposobno prebivalstvo tvorijo vsi prebivalci, ki sodijo v starostni razred 15-65 let, le ta predstavlja zaposlitveni potencial ter je pomemben indikator z vidika proučevanja delovne sile

Delovno sposobni prebivalci so zelo pomembni za sam gospodarski razvoj, velik delež starejših, ter velik delež otrok predstavljata gospodarstvu breme, saj je potrebno vzdrževanje le-teh. Statistika dela uporablja za aktivno prebivalstvo sledeče kazalce (Tary 2001, 5):

1. **Stopnja aktivnosti** katera prikazuje odstotni delež aktivnega prebivalstva v delovno sposobnem prebivalstvu. Pove nam, kolikšen je tisti delež prebivalstva starega 15 let in več, ki zares predstavlja kadrovske potencial oz. delovno silo. Med te se šteje zaposlene, samozaposlene in podjetnike, kako drugače gospodarsko aktivne ter brezposelne.
2. **Stopnja delovne aktivnosti** se kaže kot odstotni delež delovno aktivnega prebivalstva v delovno sposobnem prebivalstvu.
3. **Stopnja brezposelnosti** prikazuje delež brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu oziroma je odstotni delež brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu. Je kazalec za merjenje brezposelnosti.

S pojmom aktivno prebivalstvo se smatra delovno aktivno prebivalstvo (zaposleni in samozaposleni) ter brezposelni.

Kadar je potrebno analizirati brezposelnost nam sama stopnja le te še ne zadostuje za neko poglobljeno analizo problema brezposelnosti.

Kljub temu, da je povprečna stopnja brezposelnosti lahko sorazmerno nizka, je lahko stopnja brezposelnosti v določenih populacijskih skupinah, kot so to npr. mladi, sorazmerno visoka. Do razlik prihaja prav tako med moško in žensko populacijo.

V Sloveniji je po osamosvojitvi zaradi upadanja industrijske proizvodnje, kjer so bili večinoma zaposleni moški, narasla stopnja brezposelnosti med moškimi, razvijale pa so se storitvene dejavnosti s pretežno žensko delovno silo. Vendar se je takšno gibanje že leta 1993 zaustavilo (Hrovatin 2000, 204). V začetku devetdesetih let se je delež žensk med brezposelnimi znižal, predvsem zaradi krize določenih panog predelovalne dejavnosti v katerih so bili zaposleni večinoma moški, vendar se je v drugi polovici desetletja s pojavom težav v tekstilni in obutveni industriji povečevalo odpuščanje ženske delovne sile, kar je privedlo do postopnega izenačevanja deležev obeh spolov v

brezposelnosti. Od leta 2005 do leta 2008 je bila višja registrirana brezposelnost žensk, od leta 2009 ter do vključno oktobra 2010 pa je višja registrirana brezposelnost moških (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2010).

Ker je bilo v Španiji pred letom 1986 na trgu dela vključenih zelo malo žensk, je bila posledično večja brezposelnost med moškimi, od tega leta dalje, pa je večja brezposelnost med ženskami, kljub močnemu ustvarjanju novih delovnih mest za le-te. V zadnjih 25 letih je viden napredek položaja žensk, vendar zgodovinska diskriminacija še ni izkoreninjena (Prieto 2008).

Finančna in gospodarska kriza sta povečali zlasti brezposelnost moških, saj je tokratna kriza najprej udarila v panogah in poklicih kjer prevladujejo. Pred 10 leti je bilo v EU brezposelnih 10 % žensk in 8 % moških, od leta 2002 do sredine leta 2008 pa je razlika znašala okoli 1,3 odstotne točke. Z začetkom krize se je razmerje začelo spreminjati v škodo moških, ki so po stopnji brezposelnosti v drugem četrtletju 2009 prvič od začetkov merjenja v letu 2000 celo presegli ženske (brezposelnost v Sloveniji je med nižjimi v Evropi 2010).

Prav tako se počasi spreminja izobrazbena struktura brezposelnih oseb, saj naj bi prvotno brezposelne osebe z višjimi stopnjami izobrazbe lažje našle zaposlitev, vendar se zaradi sprememb na trgu dela razmere spreminjajo. Kar posledično pomeni, da zaposlitev lažje dobijo osebe z izobrazbo, po kateri je povpraševanje na trgu dela in tako stopnja izobrazbe igra vedno manjšo vlogo.

V Sloveniji je od leta 2005 do leta 2010 največ brezposelnih z I stopnjo izobrazbe ter najmanj s III stopnjo izobrazbe (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2010). Prav tako je tudi v Španiji, kjer so razlike med spoloma glede na stopnjo izobrazbe zelo majhne (Prieto 2008).

Španija se sooča s še enim velikim problemom in sicer s priseljenci. Nobena evropska država v minulih letih ni sprejela toliko priseljencev kot Španija, saj je po letu 2000 v državo predvsem iz Latinske Amerike in Afrike prišlo okoli štiri milijone tujcev, pred tem pa jih je bilo manj kot milijon. Vendar sedaj, ko je gospodarska kriza pokazala zobe in je čedalje večja brezposelnost, je španska vlada temeljito spremenila svojo

priseljensko politiko. Priseljencem, ki so izgubili delovno mesto zaradi gospodarske krize, je bilo ponujeno izplačilo iz urada za nezaposlene, da si v svoji domovini ustvarijo novo življenje in se z izjavo zavežejo, da najmanj tri leta ne bodo vlagali prošnje za vizum v Španiji (Prieto 2008).

Prav tako je pomemben podatek pri analizi, trajanje brezposelnosti, kjer velja, da se z upadanjem gospodarske rasti brezposelnost v splošnem podaljšuje.

Dejavniki aktivnega prebivalstva se delijo na demografske in družbeno-ekonomske. Število prebivalstva in njegove strukture po starosti, spolu in zakonskemu stanu spadajo med demografske, med družbeno-ekonomske kamor lahko štejemo prav tako kulturne, etnične, politične in še nekatere druge, pa spadajo struktura gospodarstva po dejavnosti, stanje gospodarske razvitosti in dinamika gospodarskega razvoja, delovna in šolska zakonodaja ter praksa, varstvo pri delu in druge zdravstvene vidike dela, diskriminacija po raznih znakih in sam vpliv običajev in tradicije (Malačič 2003, 28).

2.3 Metode merjenja brezposelnosti

Statistika pridobiva podatke s pomočjo katerih meri brezposelnost, iz dveh temeljnih virov:

- administrativnih registrov in
- anket o delovni sili.

Omenjeni metodi dajeta različne rezultate, kar pa nikakor ne pomeni da je eno ali drugo merjenje brezposelnosti napačno ali slabo. Ker je brezposelnost različno opredeljena, gre za dve različno opredeljeni metodologiji.

2.3.1 Administrativni registri

V administrativnih registrih dobimo podatke o brezposelnih, ki se zbirajo na uradih za zaposlovanje ali sorodnih državnih ustanovah sproti v in ob administrativnih postopkih, zato so le-ti na voljo in ne zahtevajo dodatnih sredstev za zbiranje. Takšno obliko spremljanja brezposelnosti na osnovi administrativnih evidenc poznajo skorajda povsod

v razvitem svetu, ki se je razvijal vzporedno s samim razvojem socialno–varstvenih mehanizmov (Trbanc 1994, 57-60).

Administrativni registri lahko rečemo, da so klasični statistični viri skupaj z različnimi evidencami, poročili in popisi in so se med vsemi viri podatkov, ki so povezani s trgom dela, pojavili najprej. So še vedno aktualni vir podatkov o velikosti in strukturi zalog na trgu dela. Dobimo in zagotovimo podatke, ki jih na eni strani neposredno opredeljuje vsakokratna zakonodajna ureditev razmerij in statusov, ki se na trgu dela pojavljajo, posredno pa na drugi strani sama politična ureditev. Slednji se razlikujeta od države do države in se tekom časa tudi spreminjata, zato administrativni viri podatkov o trgu dela niso primerni za kakršnokoli resno mednarodno primerjavo, med katerimi je brezposelnost tipičen primer (Pirher 1994, 43).

Registrirane brezposelne osebe so osebe stare vsaj 15 let, v Španiji 16 let, ki izpolnjujejo splošne zdravstvene pogoje za delo, so prijavljene na Zavodu za zaposlovanje, so pripravljene sprejeti zaposlitev in jo same tudi aktivno iščejo. Poleg tega niso v delovnem razmerju, niso upokojene, niso študenti, dijaki, vajenci ali udeleženci izobraževanja odraslih, mlajši od 26 let, in niso na prestajanju zaporne kazni, daljše od 6 mesecev. Prav tako niso samozaposlene osebe, lastniki ali solastniki gospodarskih družb ali lastniki, zakupniki, najemniki ali drugi uporabniki kmetijskega ali gozdnega zemljišča z dobičkom iz dejavnosti oz. katastrskim dohodkom, ki je v preteklem letu presegal zakonsko določeno višino (Miguellez 2002).

Kot sem že omenila, registrirana brezposelnost ni popoln kazalec števila brezposelnih in je zato uporabljena na nacionalni ravni za razliko od sledeče anketne brezposelnosti, katera je mednarodno primerljiva. Vsi podatki, kateri so zbrani v registrih, odražajo zakonodajno in administrativno urejenost posameznih držav, kar pomeni, da na le-te močno vplivajo kakršnekoli spremembe zakonodaje in administrativnih postopkov (kot so npr. spremembe zakonov, katere določajo način in višino izplačila nadomestila za brezposelnost ali same možnosti za pridobitev tega nadomestila, ali starostna meja upokojitve, katero določa zakon). Vse te spremembe vplivajo na kriterije po katerih se brezposelne osebe sploh lahko registrirajo, prav tako pa tudi njihovo pripravljenost, da se registrirajo (Trbanc 1994, 57–60).

2.3.2 Anketa o delovni sili

V primerjavi z administrativnim registrom pridobimo z anketo o delovni sili sliko dejanske aktivnosti v populaciji v določenem referenčnem obdobju.

Ko dobimo podatke lahko ocenimo koliko ljudi je bilo dejansko delovno aktivnih, ne glede na njihove formalne statuse, in koliko ljudi je bilo dejansko brezposelnih, ne glede na to ali so bili registrirani kot brezposelni ali ne.

Tu je anketiranje reprezentativnega vzorca odrasle populacije, kjer je enota vzorčenja praviloma gospodinjstvo, enota opazovanja pa posamezniki, se pravi, člani gospodinjstva, stari 15 let in več in kjer se med anketiranjem zberejo podatki, ki se praviloma nanašajo na stanja in položaje posameznikov v tednu pred anketiranjem, v tako imenovanem referenčnem tednu (Pirher 1994, 46).

V razvitih državah se je predvsem v zadnjih desetletjih uveljavilo letno ali celo četrtletno anketno zbiranje podatkov o delovni sili. Z anketami o delovni sili so se tako uveljavili (ADS-Labour Force Surveys) mednarodni statistični standardi, h katerim je veliko prispevala Mednarodna organizacija za delo, ILO-Labour Market Organisation (Malačič 2003, 28).

Po ADS je delovno aktivno prebivalstvo tisto, ki je v poročevalskem tednu (od ponedeljka do nedelje) pred samim anketiranjem opravilo kakršnokoli delo za plačilo (denarno ali nedenarno) ali dobiček, ter tisti ki so sicer zaposleni ali samozaposleni, vendar so bili v poročevalskem tednu začasno odsotni z dela. Prav tako se med delovno aktivne šteje tudi zaposlene osebe, ki so začasni ali trajni presežki (do prenehanja delovnega razmerja), pomagajoče družinske člane in osebe na porodniškem dopustu.

Brezposelne osebe po ADS so osebe, ki so stare 15 let in več (v Španiji 16 let in več) in ki:

- *v poročevalskem tednu niso bile zaposlene ali samozaposlene ter niso opravile nikakršnega dela za plačilo in so aktivno iskale delo (v zadnjih štirih tednih so se javile na Zavodu ali na oglase za prosta delovna mesta in podobno) ter bi ga bile takoj pripravljene sprejeti, v kolikor bi ga našle, ali so že našle delo in ga bodo začele opravljati v času po poročevalskem tednu (Statistični letopis RS 2004).*

V nasprotju z registrirano brezposelnostjo dobimo s pomočjo anket dejansko sliko aktivne populacije v določenem referenčnem obdobju in na podlagi anketnih podatkov ugotovimo, koliko ljudi je dejansko brezposelnih, ne glede na njihov formalni status. Ker so potrebni zelo veliki vzorci, za pridobitev zanesljivih ocen o brezposelnosti za vse skupine delovne sile, so tovrstne ankete povezane z visokimi stroški. Mesečnih nihanj se s podatki o anketni brezposelnosti ne da ugotavljati, kot to lahko storimo pri registrirani brezposelnosti (Pirher in Svetlik 1994, 58–60).

Tako v Sloveniji kot tudi v Španiji je lahko pojasnjena razlika med anketno in registrirano brezposelnostjo, saj s tem ko se slabša stanje na trgu delovne sile (manj prostih delovnih mest ter večja konkurenca za preostala delovna mesta) zagotavlja registracija pri Zavodu za zaposlovanje ne samo večje varnosti in denarnih nadomestil med brezposelnostjo za določen delež brezposelnih, ampak tudi določene bonuse-dostop do določenih ukrepov aktivne politike zaposlovanja, zdravstveno in pokojninsko zavarovanje, pomoč pri iskanju dela, kar pomeni, da relativno visoka varnost brezposelnih, katero omogoča zakonodaja, je tako eden od vzrokov za omenjeno razliko med registrirano in anketno brezposelnostjo.

Analiza podatkov, ki je dobljena z anketo o delovni sili kaže, da določen delež registrirano brezposelnih ne izpolnjuje meril za anketno brezposelnost, kar pomeni da je, ali delovno aktiven (večinoma na sivem trgu), ali pa neaktiven oziroma se je popolnoma umaknil s trga delovne sile in ne uporablja nobenih metod za iskanje zaposlitve. Ker je ažuriranje registrov počasno in je posledično s tem tudi otežen nadzor nad številom registriranih, zaradi systemske togosti, je »stopnja registrirane brezposelnosti precenjena«. To tezo že samo potrjuje zmanjševanje registrske brezposelnosti v zadnjih letih, predvsem na račun brisanja iz registrov tistih, ki ne ustrezajo merilom.

V kolikor ne bi bili uporabljeni ukrepi aktivne politike zaposlovanja, bi bila deleža registrirane in anketne brezposelnosti veliko višja (Svetlik in drugi 2002, 17-19).

Tabela 2.2: Gibanje brezposelnosti v Sloveniji in Španiji od leta 2000-2008

Total	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	9,2	8,6	8,9	9	9,2	8,9	8,2	7,1	7
EU15	8,4	7,3	7,7	8	8,2	8,1	7,7	7	7,1
BE	6,6	6,2	6,9	7,7	7,4	8,4	8,2	7,5	7
BG	16,2	19,9	18,1	13,7	12	10,1	9	6,9	5,6
CZ	8,8	8	7	7,5	8,2	7,9	7,1	5,3	4,4
DK	4,5	4,2	4,3	5,4	5,2	4,8	3,9	3,8	3,3
DE	7,9	7,8	8,5	9,8	10,7	11,1	10,2	8,6	7,5
EE	13,1	12,4	9,4	10,7	10	7,9	5,9	4,7	5,5
IE	4,3	3,7	4,2	4,5	4,5	4,3	4,4	4,6	6
EL	11,2	10,4	9,9	9,3	10,2	9,8	8,9	8,3	7,7
ES	13,8	10,3	11,2	11,3	11,1	9,2	8,5	8,3	11,3
FR	10,2	8,6	8,7	8,5	9,2	8,8	8,8	7,9	7,4
IT	10,8	9,6	9,2	8,9	7,9	7,7	6,8	6,1	6,7
CY	5	4	3,3	4,1	4,3	5,3	4,5	3,9	3,7
LV	14,2	13,1	13,2	10,6	9,9	8,9	6,8	6	7,5
LT	15,9	16,8	13	12,9	11,3	8,3	5,6	4,3	5,8
LU	2,3	1,8	2,6	3,7	5,1	4,5	4,7	4,1	5,1
HU	6,6	5,7	5,6	5,8	5,8	7,2	7,5	7,4	7,8
MT	6,3	7,1	6,9	7,5	7,3	7,3	6,9	6,5	6
NL	2,7	2,1	2,6	3,6	4,6	4,7	3,9	3,2	2,8
AT	4,7	4	4,8	4,8	5,3	5,2	4,7	4,4	3,8
PL	16,3	18,4	19,9	19,4	19,1	17,7	13,8	9,6	7,1
PT	3,8	3,8	4,5	6,1	6,3	7,6	7,7	8	7,6
RO	7	6,6	8,1	6,9	7,7	7,2	7,3	6,4	5,8
SI	6,9	5,7	5,9	6,5	6	6,5	6	4,8	4,4
SK	19,1	19,4	18,7	17,1	18,6	16,3	13,4	11,1	9,5
FI	11,1	10,3	10,4	10,5	10,4	8,4	7,7	6,9	6,4
SE	5,5	4,7	5	5,6	6,7	7,5	7,1	6,2	6,2
UK	5,6	4,7	5	4,8	4,6	4,8	5,4	5,3	5,6

Vir: (Miguelez 2002).

Iz zgornje tabele lahko vidimo, da je stopnja brezposelnosti v Sloveniji v primerjavi s stopnjo brezposelnosti v Španiji, nižja. V Sloveniji je bila med leti 2000 in 2008 najvišja leta 2000 in sicer 6.9 %, prav tako pa je bila tudi istega leta najvišja brezposelnost v Španiji, vendar večja kot v Sloveniji, in sicer 13.8 %. V naslednjih letih se je v obeh državah stopnja brezposelnosti zniževala, z občutnejšo razliko v Španiji, katera se je do leta 2008 znižala na 11.3 %. V Sloveniji je bila stopnja brezposelnosti v letih 2003 ter 2005 enaka, 6.5 %, do leta 2008 pa se je znižala na 4.4 %.

2.4 Vzroki in posledice brezposelnosti

Kot sem že nekajkrat omenila je mnenje, da se je raven brezposelnosti dvignila na višjo raven, zaradi novih tehnologij, predvsem pa zaradi informacijske revolucije, čigar posledica je večje povpraševanje po bolj kvalificiranem kadru, kateri je sposoben uporabljati nove tehnologije, kot pa po kadru, ki je slabše usposobljen, saj njegovo delo v veliki meri nadomešča nova tehnologija (Worswick 1991, 23).

2.4.1 Vzroki za brezposelnost v Sloveniji

Sprememba socialističnega družbenega sistema in problem prikrite brezposelnosti

Prejšnji gospodarski sistem je temeljil na socialistični družbenoekonomski ureditvi, katera je zagotavljala polno zaposlenost in majhne razlike v plačah. Ta sistem je odkrito brezposelnost spreminjal v prikrito, kar pomeni, da se je kopičilo vse večje število delavcev z zaposlitvijo, vendar brez dela (Mencinger 1995, 25). S tem, ko je sistem prešel na tržno gospodarstvo, se je omajala zaposlitvena varnost, kar pomeni, da je država opustila skrbniško vlogo in dopustila odpuščanje iz operativnih razlogov. Podjetja so poskušala povečati gospodarsko učinkovitost ali so šla v stečaj, kar je povzročilo, da se je veliko delavcev znašlo na cesti. Odpuščanje in brezposelnost sta s stališča narodnega gospodarstva zlo tržne ekonomije (Vodopivec 1995, 37).

Izguba trgov

Leta 1991 se je število zaposlenih in samozaposlenih relativno najbolj zmanjšalo pri čemer gre za dva osnovna vzroka; postopna izguba jugoslovanskega trga in delno tudi vzhodnih trgov, ter recesija zahodnih trgov, kar je povzročilo padec povpraševanja in s tem padec proizvodnje. Zaradi premajhnega povpraševanja se brezposelnost kaže kot presežek ponudbe delovne sile nad povpraševanjem po delovnih mestih (Kreigher 1994, 27–28).

Neustrezna izobrazbena struktura v gospodarstvu

Tu lahko govorimo o premajhni ponudbi določenih delovnih mest in prevelikem povpraševanju po nekaterih drugih poklicih. Problem nastane že po končani osnovni šoli, ko se večina odloči o nadaljnjem šolanju na gimnaziji, kar pomeni, da po končanem gimnazijskem programu nimajo poklicne izobrazbe, zato so prisiljeni v nadaljevanje izobraževanja in sicer možnosti izbire visokošolskega ali univerzitetnega

programa. Tako primanjkuje ljudi s poklicno izobrazbo, povečuje pa se število ljudi s terciarno izobrazbo, kar pomeni, da je previsoka izobrazbena struktura žal tudi eden večjih problemov, saj je lahko marsikdo, ki si pridobi visoko izobrazbo na koncu razočaran, ker je le še eden izmed mnogih, ki čakajo na svojo zaposlitev. Prav tako problem predstavlja vedno večji presežek v družboslovju in pomanjkanje kadrov v naravoslovnih in tehničnih vedah (Verša 2004, 20).

2.4.2 Vzroki za brezposelnost v Španiji

Spremembe v gospodarski strukturi

Spremembe v gospodarski strukturi so privedle do izginjanja delovnih mest v kmetijstvu in osnovnih proizvodnih dejavnosti v zadnjih 15 letih. Predvsem so bili presežni delavci v panogah kot so; premogovništvo, jeklarstvo, ladjedelništvo ter tekstilna industrija. Prav zaradi večanja nekmetijske delovne sile ter presežka delavcev v prej imenovanih panogah, mora Španija ustvariti več novih delovnih mest.

Strukturna rigidnost

Španski trg dela je bil tog več desetletij zaradi močnega vpliva diktatorja Franca, česar posledice segajo še v današnji čas. Leta 1984 je španska socialistična vlada uvedla pogodbe za določen čas, saj so bili mnenja, da je trg preveč rigiden in je to najboljši način za povečanje fleksibilnosti. Danes pa iščejo način, kateri bi zmanjšal visoko stopnjo nestanovite zaposlenosti.

Vstop žensk na trg dela

Participacija žensk na trgu dela je bila pred letom osemdeset izredno nizka, saj velja Španija za eno izmed tradicionalnih katoliških držav, kjer je bila vloga ženske usmerjena v dom in družino. Tako je proti koncu osemdesetih let vstop žensk na trg delovne sile povečal stopnjo delovno aktivnega prebivalstva, kar je posledično doprineslo naraščanje števila brezposelnih, tako moških kot žensk, saj je bilo večje povpraševanje po delu in premajhna ponudba le tega.

Nadpovprečen pomen družine kot stabilizatorja dohodka

Španija spada v tako imenovani južni in mediteranski model, kjer sta vloga in pomen družine osrednji vrednoti slehernega Španca. Ožji in širši člani družine poskrbijo za

brezposelnega, kar vodi v neaktivno iskanje dela, saj so brezposelni finančno preskrbljeni in imajo vso oporo družine.

Nadomestila za brezposelnost

Visoka nadomestila za brezposelnost so prav tako eden izmed vzrokov, saj spodbujajo brezposelne, da ostajajo v tem statusu dlje kot bi sicer. Prav tako lahko radodarna nadomestila za brezposelnost poslabšajo problem brezposelnosti s povečevanjem plač navzgor, s čimer odvrtaajo podjetja, da bi zaposlovali novo delovno silo. V primerjavi s Slovenijo je višina nadomestil v Španiji višja, saj je za prvih šest mesecev 80% od osnove, 70% za naslednjih šest mesecev in 60% za drugo leto brezposelnosti, v Sloveniji pa se giblje za prve tri mesece 70% od osnove, za naslednje mesece pa 60% od osnove (Franks 1995).

2.5 Posledice brezposelnosti v obeh državah

Brezposelnost prizadene celotno družbo saj je le-ta socialni in ekonomski problem. Same posledice so odvisne od vrste in trajanja brezposelnosti, družbenega položaja družine posameznika in osebnostnih značilnosti (Belčič 1993, 30–31).

Zmanjševanje BDP, ker ni bila uporabljena vsa delovna sila, ki je na voljo v državi in zaviranje gospodarske rasti, kadar niso uporabljeni vsi človeški potenciali, nastajanje stroškov zaradi izplačevanja denarnih dajatev brezposelnim osebam so negativne ekonomske posledice brezposelnosti. Prav tako zmanjševanje povpraševanja zaradi izpada rednih dohodkov brezposelnih negativno vpliva na zaposlovanje oziroma odpiranje novih delovnih mest. Žal sodijo med negativne ekonomske posledice brezposelnosti tudi stroški za uresničevanje ukrepov, ki so namenjeni povpraševanju zaposlovanja v okviru aktivne politike zaposlovanja.

Po ugotovitvah Malačiča, so poleg ekonomskih pomembne tudi socialne, socialnopsihološke, demografske in druge posledice brezposelnosti. Predvsem je za posameznika, delovno silo in družbo zaskrbljujoče dejstvo, da propada delavčeva strokovna usposobljenost, znanje, spretnosti in izurjenost, do česar pride zaradi brezposelnosti. Tako posameznik postane ogrožen, kar se kaže v trganju družbenih vezi, prekinjajo se prijateljstva, popuščajo moralne norme in velikokrat preidejo v kriminal, prostitucijo, itd...Prav tako so pomembne tudi demografske posledice, saj je v razmerah vsesplošne kontrole rojstev brezposelnost pomemben dejavnik zniževanja in odlaganja

rojstev, ker ljudje prelagajo rojstva otrok na boljše čase, mladi brezposelni pa na starejša leta. Prav tako te našete stvari vplivajo neposredno in posredno na delovno sposobnost posameznika in družbe. Vplivi niso le kratkoročni, ampak zlasti prek demografskih vplivov izrazito dolgoročni (Malačič 1985, 179).

Za družbo so izredno in posebej občutljive socialne posledice brezposelnosti. Strokovnjaki so si enotnega mnenja, da se na individualni ravni pri ocenjevanju učinkov brezposelnosti na posameznika povzroča revščino in demoralizacijo oseb, ki so zmožne za delo in voljne delati, vendar ne dobijo zaposlitve. Tako nastane pri brezposelnih osebah občutek manjvrednosti in zavrženosti. Posledica je socialna izključenost, kar seveda vpliva na njihov odnos do družbe in na razmere v družini, na njihovo notranje ravnotežje in osebni razvoj. Tu so v največji stiski tisti, ki morajo vzdrževati še ostale družinske člane. Ker so vrednote odraslega človeka bistvene od dela, saj se z delom potrjujemo in tako ne razmišljamo negativno, so posledica negativna samopodoba in nizko samospoštovanje (Bubnov Škoberne 1997, 25).

Slabši materialni položaj je tudi povezan z zdravstvenimi problemi, saj se povečajo možnosti za psihosomatske bolezni, otežen je dostop do zdravstvenih storitev in zaradi slabših življenjskih pogojev (tudi slabše prehrane) se poslabša zdravstveno stanje ne le brezposelnih temveč tudi njihovih družinskih članov (Hribar 1992, 37).

Iz zgoraj vsega navedenega lahko vidimo, da biti brezposeln še zdaleč ni tako, kot se nekaterim zdi, vendar lahko brezposelna oseba po drugi strani svoje stanje sprejme kot izziv, saj je priseljena menjati zaposlitev, kar ima gotovo tudi pozitivne posledice v smislu zbiranja izkušenj in razvijanja spretnosti. To priložnost lahko izkoristi tudi za menjavo poklica oz. stroke. Lahko spremeni družbeni položaj, lahko se postavi na »lastne noge« in ustanovi svoje podjetje. V obeh državah so posledice več ali manj iste oziroma podobne.

3 AKTIVNA POLITIKA ZAPOSLOVANJA

3.1 Opredelitev aktivne politike zaposlovanja

Aktiviranje je postalo eden najpomembnejših pojmov uporabljenih v sodobni politiki z namenom pomoči potrebnega družbenega zla; brezposelnosti, marginalizacije, prevelikih stroškov socialnih zaščitnih sistemov, ter konec koncev upada socialnih vrednot. Aktivacija v bistvu pomeni proces prehoda iz pasivnega stanja v aktivno in je povezana s široko paleto politik (cilji in instrumenti), usmerjenih v tiste, ki prejemajo državno pomoč in/ali so izključeni iz trga dela. Karakterizirana je kot mešanica spodbud in ovir in je temeljila na predpostavki, da se državljani obnašajo racionalno, ustrezno reagirajo na zunanje dražljaje in si vedno prizadevajo povečati prihodke.

Pri analizi evropske strategije zaposlovanja lahko uporabimo aktiviranje in aktivno politiko zaposlovanja kot sopomenki (Hvinden 1999, 27).

Aktivna politika zaposlovanja (v nadaljevanju APZ) je sklop ciljno usmerjenih ukrepov in programov, s katerimi država neposredno in selektivno posega na trg delovne sile z namenom, da bi med delovno aktivne (zaposlene in samozaposlene) vključila in/ali v tem statusu obdržala čim več delovno sposobnega prebivalstva, ter bi lahko tako preprečila in/ali zmanjšala brezposelnost (Svetlik in drugi 2002,174).

Prav tako je v Španiji, le da je v primerjavi s Slovenijo, za le-to značilna visoka stopnja decentralizacije v kompetencah, storitvah in funkcijah, ki jih zadevajo. Definicija aktivne politike zaposlovanja je sprejeta po evropskem okviru, kjer je Evropski Lizbonski Svet (marec 2000) definiral strategijo za gospodarsko rast, polno zaposlenost, socialno kohezijo in trajnostni razvoj, ki predstavlja pomemben del v skupni usmeritvi zaposlovanja. Evropska strategija zaposlovanja (Garcia Serrano 2007, 140).

APZ je potrebno ločevati tudi od makroekonomskega uravnavanja zaposlovanja, od pasivne politike zaposlovanje, ter od socialne politike v katero lahko pravzaprav uvrstimo pasivno politiko zaposlovanja. Makroekonomsko uravnavanje zaposlovanja z ukrepi denarne, tečajne, davčne, proračunske in naložbene politike, vpliva na zaposlovanje z agregatnim povpraševanjem ali s plačno politiko oziroma, s tem, ko

vpliva na ceno delovne sile neposredno spodbuja večje ali manjše zaposlovanje. Pasivna politika zaposlovanja neposredno ne posega na trg delovne sile, ampak predvsem blaži posledice njegovega delovanja. Na primer z zavarovanjem delavcev in izplačevanjem nadomestil plač ob brezposelnosti ali s predčasnim upokojevanjem brezposelnih.

Osnovni namen APZ ni blažitev neugodnega socialnega-ekonomskega položaja, socialne marginalizacije, socialne izključenosti ali drugih socialnih problemov, temveč je zagotavljanje ekonomske aktivnosti in zaposljivosti čim širšemu krogu posameznikov (Svetlik in drugi 2002, 174).

Cilji aktivne politike zaposlovanja so:

- Povečanje zaposlenosti in znižanje brezposelnosti
- Preprečevanje prehoda v dolgotrajno brezposelnost
- Zmanjšati strukturno brezposelnost: povečevanje zaposljivosti z dvigom izobrazbenega nivoja, usposobljenosti in veščin
- Povečanje fleksibilnosti in konkurenčnosti zaposlenih

(Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2007–2013, 7).

Cilji aktivne politike zaposlovanja se v Sloveniji in Španiji ne razlikujejo, le v Španiji so lahko le-ti regijsko drugačni, oziroma imajo lahko določeni cilji v neki regiji večjo pomembnost in osredotočenost, kot v drugi regiji.

Za vse brezposelne osebe, ki so manj konkurenčne na trgu dela, izvaja v Sloveniji Zavod za zaposlovanje različne ukrepe aktivne politike zaposlovanja. V okviru le teh brezposelni pridobivajo potrebna dodatna znanja, veščine, usposobljenost. Prav tako Zavod spodbuja zaposlovanje določeni ciljni skupini z različnimi subvencijami delodajalcem, ki zaposlujejo te osebe (Zavod Republike Slovenije za Zaposlovanje, 2010).

Eden izmed ključnih problemov, ki zadevajo APZ v Španiji je decentralizacija zavodov za zaposlovanje. Med tem, ko nacionalni zaposlitveni inštitut (Instituto Nacional de Empleo), kateri je avtonomni organ in je povezan z Ministrstvom za delo in socialne zadeve, upravlja z ukrepi aktivne in pasivne politike zaposlovanja, ter je odgovoren za nadomestila v primeru brezposelnosti je vsaka regija ali avtonomna pokrajina, z izjemo

Baskije in avtonomnih mest Ceute in Melille, odgovorna za aktiviranje in izvajanje programov.

3.2 Splošno o razvoju aktivne politike zaposlovanja

Zametki APZ oziroma začetek oblikovanja APZ sega na Švedsko, ki še danes predstavlja vodilno vlogo na področju APZ. Leta 1902 so na Švedskem začeli ustanavljati lokalne zaposlitvene agencije, katere so bile deležne močnega odobravanja in podpore, njihov namen pa je bil izboljšati delovanje trga delovne sile. Po prvi svetovni vojni so začeli dajati denarno pomoč specifičnim skupinam prizadetih z brezposelnostjo, predvsem je bila prioriteta, da se tem ljudem priskrbi delo, ne da se jim samo denarno pomaga. V tem času so bila že predstavljena javna dela (Jonzon 1991, 441).

Konec štiridesetih let je bilo osrednjega pomena vprašanje inflacije in brezposelnosti. Predlagana je bila nova politika oziroma nov model, ki zagotavlja polno zaposlenost brez inflacije in s pravilno razdelitvijo dohodka. Oblikovan je "Rehen-Meidner" model z restriktivno ekonomsko politiko, stabilno dohodkovno politiko in s selektivno politiko na trgu dela, kateri je sicer nastal že konec štiridesetih let, vendar so ga na Švedskem začeli uporabljati šele deset let pozneje.

Na podlagi priporočil OECD so preostale ekonomske države posamezne prvine APZ začele uporabljati šele v šestdesetih letih.

Razlogi za to so bili;

- želja po ohranjanju polne zaposlenosti, katera je bila vzpostavljena med vojno in povojno

gospodarsko obnovo;

- istočasno naraščanje brezposelnosti in inflacije, ki je bila opozoritev na pomanjkljivost

Keynesovega modela regulacije gospodarstva;

- naraščajoča strukturna brezposelnost;

- pomanjkljivosti izobraževalnih sistemov, katerim ni uspelo usposabljati delovne sile, kot je

to narekovalo spremenjeno povpraševanje;

- izredno hitro naraščanje ponudbe delovne sile zaradi vstopa žensk in mladih;

- pojavljati so se začele obrobne družbene skupine, ki so bile vse bolj izločene iz trga delovne sile, in
- ponavljajoči se gospodarski ciklusi, kjer je bilo značilno, da ob vsaki novi konjunkturi brezposelnost ne pade več na prejšnjo raven in tako stalno narašča.

Da se je APZ uveljavila je najpomembnejši dejavnik med vsemi strukturalna brezposelnost, v katero so ujete prav vse evropske države od sredine sedemdesetih let. Kot sem že pri poglavju o brezposelnosti omenila je strukturalna brezposelnost vse izrazitejša zaradi pospešenega uvajanja novih tehnologij, ki zahtevajo vse več in vse bolj posebno znanje in seveda posledično sposobnosti zaposlenih. Tako sam prenos znanja tej hitri dinamiki težko sledi in nastaja nesorazmerje med vse krajšimi tehnološkimi in vse daljšimi izobraževalnimi cikli. Z naraščanjem posebnih sposobnosti postaja delovna sila vse bolj heterogena, težje zamenljiva in mobilna na trgu.

Za neposredno poseganje na trg delovne sile, se je izkazalo, da je mogoče predvsem na podlagi splošnega družbenega soglasja in prav zato se je APZ najhitreje in najbolj uveljavila v državah, ki so na politični ravni gradile model socialnega partnerstva. Neposredno poseganje v ponudbo delovne sile zahteva soglasje sindikatov, neposredno poseganje v povpraševanje pa soglasje delodajalcev, pri vsem tem je predvsem pomembno uskladiti interese obeh strani in države, katera je v prvi vrsti odgovorna za zmanjševanje brezposelnosti (Svetlik in drugi 2002,174–176).

APZ ni samo aktivna v ideji neposrednega in selektivnega poseganja na trg delovne sile, ampak zahteva, da je sleherni brezposelni aktiven, kar pomeni, da mora aktivno iskati delo, ter se vključevati v programe, ki jim jih ponudi zavod za zaposlovanje. Danes so brezposelni veliko manj izbirčni glede sprejema dela, oziroma vključitve v ponujeni program, kot so to bili v preteklosti. APZ je bila dolgo časa komplementarna pasivni politiki, sedaj ji postaja vse bolj nadrejena. Kljub temu v Španiji, tako po mojih raziskavah kot po prebrani literaturi, APZ šele sedaj dobiva na vse večjem pomenu in pomembnosti.

Z nacionalne ravni je nekaj pobude prešlo na raven regij, prav tako tudi na nadnacionalno raven. Tako nastaja evropska politika zaposlovanja, katere temelj je Amsterdamska pogodba, le-tej so jedro Luksemburške smernice. Poskuša se usklajevati aktivnosti evropskih držav tudi na področju politike zaposlovanja, kjer jih predvsem zavezuje razreševanje problemov brezposelnosti in določa temeljne smeri delovanja, znotraj katerih potem vsaka država zase išče glede na svoje razmere, primerne programe in ukrepe. Tako mora vsaka država izdelati akcijski načrt zaposlovanja in poročati o njegovem uresničevanju. APZ zaseda osrednje mesto v evropski politiki zaposlovanja (European Commission 1999).

APZ se vse bolj individualizira, saj njeni cilji niso le socialne skupine, ki imajo največ težav na trgu delovne sile, temveč vse bolj posamezniki, katerim zavod za zaposlovanje pripravi individualne zaposlitvene načrte. Tako so ti načrti podlaga za dviganje njihove zaposljivosti oziroma konkurenčnosti na trgu delovne sile. Vse bolj se tudi sprejema načelo prožnosti trga delovne sile in zaposlovanja na eni, ter zaposljivosti posameznikov na drugi strani, saj država ne prevzema odgovornosti, da vsakomur zagotovi delo, ampak da pomaga izboljšati možnosti za zaposlitev (Svetlik in drugi 2002, 184–186).

3.3 Aktivna politika zaposlovanja in brezposelnost

Uporaba aktivacije oziroma kot že prej omenjene sopomenke, aktivne politike zaposlovanja je v povezavi z brezposelnostjo bila utemeljena z nekaterimi različnimi argumenti. (Ballester 2005, 8-9). Najpomembnejši so sledeči; boj proti »odvisnosti«, povečanje konkurenčnosti nacionalnega gospodarstva, sposobnost zagotovitve socialnega modela, ter izognitev socialni izključenosti.

Boj proti »odvisnosti« temelji na ideji katera je globoko zakorinjena v konservativni ideologiji; preveč velikodušni socialni prejemki neposredno odvrčajo ljudi, da bi si aktivno iskali delo. Z drugimi besedami, premik od »prejemati socialno zaščito« do »imeti delo« ne pomeni bistvenega povečanja dohodka, kjer se kaže, da pasivna politika zaposlovanja pravzaprav s tem povzroča težave, ne pa rešitve. V nasprotju aktivna politika zaposlovanja spreminja pričakovanja posameznikov in tako dela pasivne koristi manj privlačne. Ta razlaga predvideva dve hipotezi in sicer, da obstaja dovolj prostih delovnih mest in da so ta delovna mesta na voljo za vsako brezposelno osebo. (Recio

and Banyuls v Ballester 2005, 8). Bolj celovito pa prikaže Peters v svoji analizi (Peters in drugi v Ballester 2005, 8), ki opozarja, da prehod iz stanja brezposelnosti v zaposlitev ni odvisna le od vseh koristi, ugodnosti ter aktivne politike zaposlovanja, temveč tudi od razmer na trgu dela in kulturnih dejavnikov.

Povečanje konkurenčnosti nacionalnega gospodarstva

Osnovna ideja je, da se podredi socialna politika gospodarskemu povpraševanju za večjo fleksibilnost na trgu dela, ter izboljšanju izobraževanja in usposabljanja delovne sile, medtem ko se znižujejo javni izdatki. Potrebna je globoka sprememba v svetovni proizvodnji (povečanje pomembnosti storitev, zmanjšanje Fordističnega sistema proizvodnje, dvig pomembnosti znanja kot ključnega faktorja proizvodnje). Živimo namreč v svetu polnemu nesigurnosti in tveganj tako, da se moramo ljudje znati prilagoditi na vse situacije pri menjavah delovnih mest, položajev, nalog, itd. in najboljši način za le-to je preko stalnega procesa aktivacije. Socialna država pomaga ljudem pri spopadanju s tveganjem, ne pomaga pa pri izogitvi tveganja. Problem sedaj ni kako povečati zaposlenost, temveč kako povečati zaposljivost.

Aktivna politika zaposlovanja prav tako povečuje učinkovitost gospodarstva z investiranjem v človeški kapital in ohranjanjem obsega delovne sile z ohranjanjem konkurence za prosta delovna mesta.

Socialni model

Za zagotovitev sigurnosti socialnega modela je v povečanju prispevkov od javnih prihodkov in zmanjšanju javnih izdatkov, ter pripomoči k finančni vzdržnosti.

Izognitev socialni izključenosti

Iz tega vidika je brezposelnost predvsem posledica strukturnih dejavnikov. Glavni razlog tolikšne revščine v Evropi je nenehno pomanjkanje dela, zlasti med manj kvalificiranim kadrom tako, da je poseg na trg dela nujen (Ballester 2005, 8-9).

3.4 Aktivna politika zaposlovanja v Sloveniji

V Sloveniji smo se z APZ seznanili v osemdesetih letih (Svetlik, 1985), vendar se je v praksi začela uveljavljati v začetku devetdesetih, ko se je pričelo uvajanje tržnega gospodarstva, katero je povzročilo zapiranje nedonosnih proizvodenj, tehnološko posodabljanje, odpravljanje pod - zaposlenosti in odpuščanje presežnih delavcev. Da bi se ognili socialnemu zlomu zaradi gospodarske krize in krize zaposlovanja v začetku devetdesetih let, je vlada začela z uvajanjem blažilnih ukrepov. APZ se je uveljavljala kot del programov, da bi reševala vprašanja presežnih delavcev, ki so jih sprejemala podjetja.

Tako so nastajali programi za prekvalifikacije in dodatna izobraževanja delavcev, za preusmerjanje odvečnih delavcev v samozaposlitev in za odpiranje novih delovnih mest. Velikokrat je šlo le za finančne injekcije podjetjem, da bi prebrodila krizo in si zagotovila sredstva za izplačilo plač za nekaj mesecev in morda v tem času našla nove trge in nove programe. Mogoče je ocenjevati, da so prav programi APZ v veliki meri ublažili krizo zaposlovanja in socialno krizo iz začetka devetdesetih let in lahko rečemo, da se je aktivna politika zaposlovanja razvila do te mere, da predstavlja smiselno in zaokroženo celoto z različnimi aktivnostmi, ki pomagajo tako brezposelnim, kot tudi delodajalcem (Svetlik in drugi 2002, 186).

Slovensko zaposlitveno politiko trenutno najbolj zaznamujeta oziroma determinirata dva dokumenta: Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2007-2013, kateri izhaja iz prioritet, ki so opredeljene v evropskih in nacionalnih razvojnih dokumentih in razmer na trgu dela, ter Operativni plan razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013 z namenom črpanja sredstev Evropskega socialnega sklada. V sami fazi izvajanja aktivnosti je namen obeh dokumentov prispevanje k doseganju istih usklajenih ciljev, se pravi, k zmanjševanju brezposelnosti, povečanju zaposljivosti, ter zagotavljanju socialne vključenosti.

Že v uvodu o APZ sem omenila, da je Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) pooblaščen izvajalec ukrepov, ki preko lastnih aktivnosti in aktivnosti podizvajalcev izbranih na javnih razpisih skrbi za izvedbo predvidenih programov. Opravlja nadzor nad njihovim izvajanjem, predlaga izboljšave ali nove programe, hkrati pa je partner delodajalcem pri iskanju ustreznih kadrov.

V preteklih letih je Vlada Republike Slovenije program APZ sprejemala za posamezno koledarsko leto, ker pa se je pokazala potreba po stabilnejših in administrativno učinkovitejših ukrepih, saj le-ti potem tudi vsebujejo vse večjo prepoznavnost med delodajalci, brezposelnimi in širšo javnostjo, je program APZ zato pripravljen za daljše obdobje - zajema ukrepe za obdobje 2007–2013 in izvedbeni načrt za leti 2007 in 2008. Vsebinsko združevanje programov in njihovo bolj uravnovešeno financiranje sta temeljna ukrepa reform za uspešnejšo politiko zaposlovanja v Okviru gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji. Vsebinsko združevanje programov in njihovo bolj uravnovešeno financiranje sta tudi temeljna ukrepa reform za uspešnejšo politiko zaposlovanja v Okviru gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji (Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2007–2013, 2-3).

3.5 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja za Slovenijo v letu 2010

Katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja je pripravljen s strani Zavoda za zaposlovanje na podlagi : Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, Programa APZ 2007/2013, Načrta izvedbe Programa aktivne politike zaposlovanja za leti 2010 in 2011, Pravilnika o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ter usmeritev Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Katalog se objavi na spletni strani Ministrstva za delo družino in socialne zadeve, aktivnosti pa so vsebinsko združene v štiri ukrepe po vsebinskih sklopih, lahko pa se le te razdelijo, kadar je to potrebno, predvsem zaradi transparentnosti posameznih skupin.

Ukrepi so namenjeni različnim ciljnim skupinam, tako brezposelnim osebam, osebam katerih delo je postalo nepotrebno, šolajoči se mladini in iskalcem zaposlitve in zaposlenim tako da bodo spodbujali inovativne in posebne prijeme in projekte, ki bodo urejali probleme in spodbudili nosilce razvoja v lokalnem okolju (Katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja 2009, 5).

Ti ukrepi lahko delujejo preventivno, proaktivno in tudi blažilno. Preventivno tako, da destimulirajo delodajalce, da bi odpuščali delavce, proaktivno pa tako, da vzpodbujajo brezposelne za nova delovna mesta, jih spodbujajo k samozaposlovanju ali delodajalcem subvencionirajo nove zaposlitve. Delujejo tudi blažilno s tem ko preprečujejo socialno izolacijo brezposelnih (Svetlik 1992, 13).

1. ukrep . SVETOVANJE IN POMOČ PRI ISKANJU ZAPOSLOTITVE

Namen ukrepa je svetovati in pomagati posameznikom pri iskanju zaposlitve, seznaniti s samimi poklicnimi možnostmi, ter predstaviti in uveljaviti aktivnosti programa APZ. Prav tako zajema poglobljeno obravnavo določenih skupin oseb, zato da se izboljšajo zaposlitvene možnosti in odpravijo ovire pri iskanju zaposlitve.

Ta ukrep je namenjen vsem brezposelnim osebam in tistim, ki iščejo zaposlitev ali informacije o poklicih in potrebah na trgu dela , se pravi ciljni skupini, katera potrebuje poglobljeno obravnavo pri svetovanju in iskanju zaposlitve in ji bo dana individualna strokovna pomoč.

Predvidene aktivnosti:

1.1 Poklicno in zaposlitveno informiranje, svetovanje in motiviranje

1.2 Pomoč pri iskanju zaposlitve

1.3 Razvoj in izvajanje novih oblik pomoči ter predstavitev

2. ukrep . USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE

Namen ukrepa je povečati zaposljivost in konkurenčnost na trgu dela s tem, ko se pridobiva novo znanje, spretnosti in zmožnosti, ter z dvigom izobrazbe in kvalifikacijske ravni zaposlenih in brezposelnih.

V ta ukrep se imajo prednost vključiti sledeče ciljne skupine; brezposelni, ki nimajo poklicne izobrazbe ali s suficitarnimi poklici, brezposelni mladi do dopolnjenega 25. leta starosti, mladi, ki nimajo delovnih izkušenj, prejemniki denarne socialne pomoči ali denarnega nadomestila, druge težje zaposljive brezposelne osebe, predvsem Romi ter invalidi in osebe z ugotovljeno zaposlitveno oviranostjo.

Predvidene aktivnosti:

2.1 Programi institucionalnega usposabljanja in nacionalne poklicne kvalifikacije

2.2 Programi praktičnega usposabljanja

2.3 Programi izobraževanja

2.4 Sofinanciranje izobraževanja in usposabljanja za konkurenčnost in zaposljivost

3. ukrep . SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN SAMOZAPOSLOVANJA

Namen ukrepa je spodbujanje samozaposlovanja brezposelnih oseb, ki po usposabljanju želijo

uresničiti podjetniško idejo in se samozaposliti, spodbuditi zaposlovanje najtežje zaposljivih skupin brezposelnih oseb, predvsem prejemnikov denarne socialne pomoči, povečati prilagodljivosti trga dela s spodbujanjem novih oblik zaposlovanja, povečati regijske in sektorske mobilnosti, ohraniti delovna mesta in podpirati preoblikovanje podjetij.

Ker aktivnosti v ukrepu večinoma predstavljajo državno pomoč, se prav zato izvajajo v skladu s pravili o dodeljevanju državne pomoči.

V ta ukrep se imajo prednost vključiti sledeče ciljne skupine; tisti, ki so dolgotrajno brezposelni, prejemniki denarnega nadomestila in denarne socialne pomoči, brezposelni starejši od 50 let, mladi do dopolnjenega 25. leta starosti in iskalci prve zaposlitve, posebno tisti brez ustrezne izobrazbe glede na potrebe trga dela, invalidi, Romi in druge brezposelne osebe z ugotovljenimi zaposlitvenimi ovirami, delavci, ki so v postopku izgubljanja zaposlitve, ter ciljne skupine opredeljene v 48. Členu ZZZPR.

Predvidene aktivnosti:

- 3.1. Spodbujanje samozaposlovanja
- 3.2. Subvencije za zaposlitev težje zaposljivih skupin brezposelnih oseb
- 3.3. Povračilo stroškov dela
- 3.4. Ohranitev in odpiranje novih delovnih mest
- 3.5. Pospeševanje razvoja novih zaposlitvenih možnosti

4. ukrep . PROGRAMI ZA POVEČEVANJE SOCIALNE VKLJUČENOSTI

Ta ukrep spodbuja socialno vključenost ljudi, torej uresničuje in uveljavlja aktivnosti in projekte za ustvarjanje okolja, katero bo motiviralo ljudi k aktivnosti in v katerem bodo lažje in hitreje našli delo, ob tem pa uživali tudi potrebno raven socialne zaščite.

Aktivnosti v okviru tega ukrepa so namenjene vsem tistim osebam, ki so težje zaposljive in se jim z dosedanjimi aktivnostmi ni uspelo zaposliti. Najpomembnejša aktivnost je Program javnih del.

Prednost imajo dolgotrajno brezposelni, prejemniki denarne socialne pomoči, brezposelni starejši od 50 let, mladi do dopolnjenega 25. leta starosti in iskalci prve

zaposlitve, posebno tisti, ki nimajo ustrezne izobrazbe glede na potrebe na trgu dela, invalidi, Romi in druge brezposelne osebe z ugotovljenimi zaposlitvenimi ovirami.

Predvidena aktivnost:

4.1 Spodbujanje socialnega vključevanja in delovne aktivnosti

(Katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja 2009, 12-95).

3.6 Aktivna politika zaposlovanja v Španiji

Od smrti Franca ter njegove diktature se je v Španiji spremenilo ogromno. Prav tako trg dela, kateri spada med najslabše urejene v Evropi kar zadeva zaposlitvene aktivnosti. Španija je v obdobju tranzicije od diktatorskega režima (frankizem) k dekomraciji opustila tradicijo centralizirane države in postopoma oblikovala tako imenovano »državo avtonomij«. Samoupravne enote, ki so sestavljene iz ene ali več pokrajin, se imenujejo »avtonomne skupnosti«, katerih je od sredine osemdesetih let, 17, pokrajin pa 50.

Danes so sicer vse sile usmerjene v samo prožnost trga dela, ter v povečanje pomena aktivne politike zaposlovanja, katere vloga še zdaleč ni tako razvita, opevana ter pomembna, kot v preostalih evropskih državah. Pred-demokratičen sistem trga dela je baziral na prepovedi sindikatov, ter določanju osnovnih plač na zelo nizki ravni. Od leta 1975 bazira trg dela v Španiji na deregulaciji, fleksibilizaciji ter znižanju stroškov dela. Leta 1984 je socialistična vlada sprejela eno izmed najbolj pomembnih reform, ko je predstavila pogodbe za določen čas. Španski trg je bil preveč rigid in vpeljava pogodb za določen čas je bila najboljša in najlažja pot za povečanje fleksibilnosti.

Leta 1994, v času intenzivne ekonomske krize in visoke stopnje brezposelnosti, je bila sprejeta druga izredno pomembna reforma, katera je slonela na petih stebrih, od teh sta bila prav dva izrednega pomena. Prvi izmed le teh je predstavljal novo obliko pogodb (nižji stroški in večja fleksibilnost), drugi steber se je dotikal poglobljene deregulacije trga dela (lajšanje mobilnosti dela ter bolj fleksibilen delovni čas) (Muñoz de Bustillo 2002, 12-21).

Od leta 1980 ustvarjanje novih delovnih mest v Španiji predstavlja prvotne izzive španske vlade.

Za Špansko aktivno politiko zaposlovanja je značilna visoka stopnja decentralizacije, kar je ključni problem aktivne politike zaposlovanja. Kompetence so porazdeljene med državo in avtonomnimi pokrajinami, ter lokalni uradi za zaposlovanje, kateri lahko tudi sprejmejo še dodatne ukrepe. Dejstvo je, da se je pričel proces prenosa na avtonomne pokrajine šele v zadnjih dvajsetih letih; aktivna politika zaposlovanja se je pričela sredi osemdesetih let dvajsetega stoletja in dosegla vrhunec v sredini devetdesetih let prejšnjega stoletja, upravljanje poklicnega usposabljanja se je pričelo v desetletju devetdesetih let in storitve upravljanja zaposlovanja v zadnjih 8 letih (Garcia Serrano 2007, 140).

Na začetku devetdesetih let je bila Španija med tistimi državami, ki so namenile najmanj sredstev za aktivno politiko zaposlovanja v EU. Postopoma so povečevali financiranje aktivne politike zaposlovanja, posebej po uvedbi Evropske strategije zaposlovanja. Velik del teh sredstev je namenjen spodbujanju sklenitev delovnih razmerij za nedoločen čas (*permanent contracts*), ter podpora brezposelnim osebam za spodbujanje podjetništva (Ballester 2005, 27).

Zakon o zaposlovanju iz leta 2003 poskuša vzpostaviti koncept celovite politike trga dela, ki naj bi bil razumljen kot vrsta sklepov s strani države, ter avtonomnih pokrajin, katerih končni cilj je razvoj programov in ukrepov za doseganje polne zaposlenosti, kakovosti delovnih mest, usklajevanje ponudbe in povpraševanja dela, zmanjševane brezposelnosti in varovanje v primeru brezposelnosti (Garcia Serrano 2007, 140).

Nacionalni zaposlitveni inštitut (INEM) je avtonomni organ, povezan z Ministrstvom za delo in socialne zadeve, ki upravlja z aktivnimi in pasivnimi ukrepi aktivne politike zaposlovanja. V zadnjih letih INEM vse več svojih pooblastil prenaša na avtonomne pokrajine. Tako je danes struktura nacionalnih in lokalnih organov precej kompleksna, vključujoč paralelne strukture v določenih primerih (Villagomez 2004, 2).

Avtonomne pokrajine in občine lahko ustanavljajo tudi svoje agencije, ki skrbijo za programe, ki jih zastavi INEM. Te agencije izvajajo svetovanja, nudijo pomoč pri iskanju službe, poklicna šolanja, ter se na regionalni ravni dogovarjajo s socialnimi partnerji. INEM je leta 1994 prepustil svoj monopol pri storitvah pomoči pri iskanju službe (*placement services*), ko je vlada dovolila ustanovitev neprofitnih agencij in začasnih agencij za delo (*temporary work agencies*). Tako danes pomoč pri iskanju službe nudijo zasebne in javne (regionalne in nacionalne) ustanove.

Kljub temu, da imajo javni zavodi za zaposlovanje osrednjo vlogo pri posredovanju zaposlitve in povezujejo prosta delovna mesta z iskalci zaposlitve, ter hkrati opravljajo naloge motiviranja, informiranja, svetovanja, usposabljanja, skratka vse, kar je potrebno za izboljšanje zaposljivosti brezposelnih, imajo zelo malo nadzora nad iskalci zaposlitve. Vključitev v le-tega je prostovoljna, tako da so pogosto deležni kritik, da niso sposobni najti brezposelnim službe, kar posledično privede brezposelne osebe, da se obračajo na zasebne agencije za zaposlovanje. V letu 2005 so začeli z informacijskim sistemom javnih zavodov za zaposlovanje (SISPE), katerega namen je vključevanje informacij, ki jih uporabljajo javni zavodi za zaposlovanje ter Avtonomne pokrajine po postopku prenosa. Cilj je izboljšanje koordinacije in sodelovanje med zavodi, saj se tako tudi omogoči dostop do vseh prijav za zaposlitev, preglednost le-teh in doslednost pri upravljanju ponudbe in povpraševanja zaposlovanja (Garcia Serrano 2007, 144).

Kot sem že omenila je pereč problem, kateri zadeva aktivno politiko zaposlovanja v Španiji, decentralizacija zavodov za zaposlovanje. Tako, da v tem kontekstu potekajo po celotni Španiji različni programi aktivne politike zaposlovanja. V ukrepe aktivne politike zaposlovanja sta v številnih primerih vpleteni dve glavni vladni področji– socialne ustanove in zavodi za zaposlovanje. Ti razvijajo iniciative in programe vzporedno, kar pogostokrat povzroči dolgotrajno brezposelnost, saj iskalci zaposlitve hodijo iz ene ustanove v drugo brez zagotovila učinkovite podpore ali kakršnegakoli usmerjenja. (Villagomez in Carbonell 2008, 2).

Rečemo lahko, da obe državi sledita evropskim usmeritvam na področju APZ in le to potrebujeta predvsem pri reševanju težav s strukturno brezposelnostjo. Ključna razlika v primerjavi obeh držav je predvsem v centraliziranem slovenskem sistemu, ter decentraliziranem španskem sistemu.

Skupno obema je problem velikega deleža pogodb za določen čas, katerega imajo države z neprožnim trgom delovne sile (npr. Slovenija, Španija, Portugalska in Poljska), kar ju uvršča v sam evropski vrh. Recesija najprej prizadene zaposlene za določen čas in tiste, ki iščejo prvo zaposlitev, tako da je v tem času delo za določen čas deležen toliko večje pozornosti. V obeh državah velja, da se s pogodbo za določen čas delodajalci zavarujejo pred tveganji zaradi stroškov, ki bi lahko nastali ob morebitnem prenehanju potrebe po določenem delu. Sam prehod iz zaposlenosti za določen čas v zaposlenost za

nedoločen čas je manj pogost v državah z neprožnim trgom delovne sile. Lahko rečem, da bo povečanje tovrstnih zaposlitev prvo znamenje konca recesije.

3.7 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v Španiji

1. ukrep. STORITVE, KI JIH NUDIJO JAVNI ZAVODI ZA ZAPOSLOVANJE

Ta ukrep vključuje pomoč pri poklicnih umestitvah, svetovanje in usmerjanje pri iskanju zaposlitve, organizirajo se tečajji za iskanje zaposlitve ter drugi intenzivni načini pomoči, predvsem za tiste, ki si sami težje poiščejo delo. Prav tako javni zavodi za zaposlovanje nudijo pomoč pri geografski mobilnosti ter finančni pomoči, katera nastane zaradi vseh stroškov pri iskanju zaposlitve.

2. ukrep. POKLICNO USPOSABLJANJE

Vključuje vse programe izobraževanja, kateri so bili sprejeti zaradi razlogov, povezanih s politiko trga dela, razen posebnih programov, namenjenih mladim in invalidom. V tem primeru stroški vključujejo stroške tečajev in pomoči, priznane posameznikom, ki so bili deležni izobraževanja, kot tudi subvencije, ki so odobrene podjetjem, ki izobražujejo. Ti programi vključujejo tako izobraževanje za odrasle brezposelne (poklicno usposabljanje) kot tudi izobraževanje odraslih, ki že imajo službo (nadaljnje izobraževanje).

Ti programi se najpogosteje uporabljajo in so tudi najdražji. S tem ukrepom si prizadevajo izboljšanje zaposljivosti brezposelnih, prilagajanje delovne sile na spreminjajoče se okolje, ter spodbujajo mlade k drugačnemu odnosu do dela, predvsem tiste, ki so prikrajšani in jim tako omogočajo izboljšanje svojih možnosti vključevanja na trg dela.

3. ukrep NAMENJEN MLADIM

Le-ta vključuje posebne programe, ki so namenjeni prehodu mladih iz šole na trg dela. Vključujejo tudi programe za brezposelne mlade in za vse prikrajšane (izobraževanje, usposabljanje ali praksa, zlasti za tiste z nizko stopnjo izobrazbe) ter programe za učenje in usposabljanje mladih na splošno.

4. ukrep SUBVENCije ZA ZAPOSLOVANJE

Tu je cilj spodbujanje zaposlovanja brezposelnih in drugih skupin po prednostnih nalogah povezanih s trgom dela (razen mladih in invalidov). Ta ukrep lahko subvencionira trajno zaposlitev v zasebnem sektorju, pomaga brezposelnim pri ustanovitvi novega podjetja in ustvarjanju neposrednega zaposlovanja v javnem sektorju ali v neprofitnih organizacijah. Predvsem so ti programi namenjeni dolgotrajno brezposelnim, da bi ohranili svoje kompetence ter delovne izkušnje in jih lahko še nadgrajevali.

5. ukrep NAMENJEN INVALIDOM

Programi namenjeni za zaposlovanje invalidov (za še več delovnih mest namenjenih le njim, za zaščito dela in zaposlovanja, ter razne subvencije za zaposlovanje invalidov za nedoločen čas). Prav tako vključuje ta ukrep programe namenjene rehabilitaciji, ocenjevanju znanja, programe za prilagoditev dela, ter posebnega usposabljanja (Garcia Serrano 2007, 138–140).

Tako v Sloveniji kot v Španiji so ukrepi namenjeni predvsem težje zaposljivim skupinam, kot so; mladi, invalidi, ženske in starejši od 45 let.

Prvi ukrep v obeh državah si je po sami vsebini zelo podoben, le sam naziv tega se razlikuje. (SLO-svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve, ŠPA-storitve, ki jih nudijo javni zavodi za zaposlovanje). Oba vključujeta svetovanje in usmerjanje posameznikov, ter nudita vse potrebne informacije o dogajanju na trgu dela. Prav tako se državi ne razhajata pri drugem ukrepu, (SLO-usposabljanje in izobraževanje, ŠPA-poklicno usposabljanje) saj je pri obeh namen povečati zaposljivost, s tem ko se nudi nova znanja, nove kompetence in zmožnosti, da se dvigne izobrazbena raven. V Sloveniji je tretji ukrep spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja, medtem ko je v Španiji to le eden izmed vrsto preostalih ukrepov, kateri še sloni na poskusnih programih novih metod vključevanja iskalcev zaposlitve na trg dela. Pod tretji ukrep se v Španiji šteje ukrep namenjen mladim, saj se soočajo z velikimi težavami oziroma neustreznim izobraževalnim sistemom, katerega posledice se kažejo v nižji stopnji izobrazbe, nekvalificiranosti in pomanjkanju vsesplošnega znanja. Prav tako, pa ta ukrep blaži prehod iz šole na trg dela. Se pa obe državi srečujeta z visoko stopnjo brezposelnosti mladih, kar postaja vedno večji in kompleksnejši problem. Programi za povečevanje

socialne vključenosti (SLO, 4. ukrep), katerih najpomembnejša aktivnost so javna dela, se vsekakor razlikuje v primerjavi s Španijo, saj v tej mediteranski državi nimajo tovrstnih programov, oziroma javnih del. Po pogovoru z gospodom Alfonsom Prietom Prietom (Subdirector General de Estudios sobre el Empleo; generalni pod direktor za študije o zaposlovanju), ter z gospodom Federicom Munizom (Ministerio de informacion ; direktor oddelka za informacije na španski vladi) lahko povzamem, da oba vidita kot eno izmed rešitev v izboljšanju aktivne politike zaposlovanja v uvedbi javnega dela, tako kot ga imamo pri nas, saj so učinki splošno družbeno oziroma javnokoristni, predvsem pa bi tovrsten ukrep v Španiji bil resnično potreben zaradi visoke stopnje brezposelnosti, ter dolgotrajne brezposelnosti.

V Španiji je še ukrep namenjen invalidom, za večjo zaposljivost le teh.

V Sloveniji imamo enoten sistem ukrepov, v Španiji se zaradi decentraliziranega sistema ti ukrepi lahko regijsko razlikujejo, oziroma lokalne skupnosti še same dodajo njim pomembne ukrepe. In glede na to, da aktivna politika zaposlovanja v tej državi šele dobiva na pomenu, prav tako tudi sami ukrepi dobivajo vedno večjo vlogo in moč. Tako je pravzaprav ena glavnih slabosti aktivne politike zaposlovanja visoka stopnja heterogenosti v pristopu do decentralizacije, kljub nacionalnemu pravnemu okviru, ki vpliva na politiko zaposlovanja ter strokovnega in poklicnega usposabljanja. To vodi do razlik v vrstah in kakovosti ukrepov, prav tako, pa lahko na koncu vpliva na geografsko mobilnost. Tako Španijo čaka še dolga pot, da sprejme učinkovite ukrepe, saj je del problema v pomanjkanju jasnosti pri delitvi odgovornosti med avtonomnimi pokrajinami, ter centralno vlado.

4 RAZISKAVA

4.1 Namen oziroma cilj raziskave

V nadaljevanju diplomske naloge predstavljam empirično delo, oziroma raziskavo, ki sem jo opravljala od junija do avgusta 2008. Namen mojega raziskovanja je ugotoviti, ali spol vpliva na raven vključenosti v programe aktivne politike zaposlovanja, ter ali izobrazba vpliva na raven vključenosti v programe aktivne politike zaposlovanja v Sloveniji in Španiji.

4.2 Opis metode raziskave

Raziskava temelji na metodi anketiranja v kateri je sodelovalo v Sloveniji 81 brezposelnih ljudi v Španiji pa 80. Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz 13 vprašanj. Prva 4 vprašanja zajemajo osnovne podatke o anketirancih, ostalih 9 vprašanj pa se nanaša na programe aktivne politike zaposlovanja. Anketna vprašalnik je bil pripravljen v slovenščini in španščini.

Pridobljene podatke sem analizirala s pomočjo statističnega programa SPSS in sicer tako, da sem poskušala ugotoviti povezanost med spremenljivkama, ter značilnosti, ki se kažejo ob takšni (ne) povezanosti.

4.3 Opis postopka raziskave

Tako v Sloveniji kot v Španiji sem anketirala brezposelne osebe pred zavodom za zaposlovanje, saj mi znotraj le tega ni bilo dovoljeno, s čimer mi je bilo anketiranje izredno oteženo.

V Madridu imajo 47 zavodov za zaposlovanje, anketo sem izvajala pred zavodom Agueda Diez (Oficina De Empelo Madrid–Agueda Diez). V primerjavi s Slovenijo je bilo lažje opraviti ankete v Madridu, saj brezposelni že uro pred odprtjem zavoda stojijo v vrsti, tako da sem vsakega posebej naprošala za izpolnitev anketnega vprašalnika. Med 80 vprašanimi sta bila tudi dva brezposelna (imigranta), ki sta bila nepismena, kar me je presenetilo. Večini je bila dana dodatna razlaga od kje sem in zakaj jih anketiram. Vzorec 80 brezposelnih sem dobila v slabi uri, saj jih je po moji oceni v času

anketiranja stalo v vrsti več kot sto. V Ljubljani je bilo anketiranje precej težje. Le tega sem lahko opravljala v neposredni bližini zavoda, kar je bila izredno kočljiva situacija, ko sem mimoidoče naprošala za izpolnitev ankete, predvsem zaradi same pereče teme. Tu sem anketiranje opravljala 4 dni, ob tem pa bila deležna precejšnjega negodovanja in skepticizma s strani anketirancev.

Rezultati so predstavljeni v naslednjem poglavju.

4.4 Predstavitev vzorca raziskave

V Sloveniji je pri anketnem vprašalniku sodelovalo 81 brezposelnih, od tega 63% moških in 37% žensk. Z osnovnošolsko izobrazbo jih je bilo 6,2%, s poklicno 37%, s srednješolsko 25,9%, ter z univerzitetno 30,9%. Od tega jih je bilo 67,9% iz Ljubljane, 32,1% pa iz ostalih regij. 8,6% anketirancev je bilo starih med 19–25, 17,3% med 26–30, 24,7% med 31–40, 24,7% med 41–50, ter prav tako 24,7% med 51–60 letom.

V Španiji je na anketni vprašalnik odgovorilo 80 brezposelnih, od tega 52,5% moških in 47,5% žensk. Z osnovnošolsko izobrazbo jih je bilo 12,5%, s poklicno 35%, s srednješolsko 33,8% ter z univerzitetno izobrazbo 18,8%. Od tega jih je bilo 46,3% iz Madrida, 53,8% pa iz ostalih regij. 7,5% jih je bilo starih med 19–25, 18,8% med 26–30, 25% med 31–40, 28,8% med 41–50 ter 20% med 51–60 letom.

V obeh državah je pri anketah sodelovalo več moških kot žensk, le da je ta odstotek v Sloveniji večji kot v Španiji. Tako v Sloveniji, kot v Španiji je bilo največ anketirancev z dokončano poklicno šolo. V Sloveniji so po kraju bivanja prevladovali anketiranci iz Ljubljane, v Španiji pa anketiranci izven Madrida. V Sloveniji je bil enak odstotek anketirancev v starostnih razredih od 31–40, 41–50, ter od 51–60 v Španiji pa so prevladovali anketiranci v starostnem razredu od 41–50.

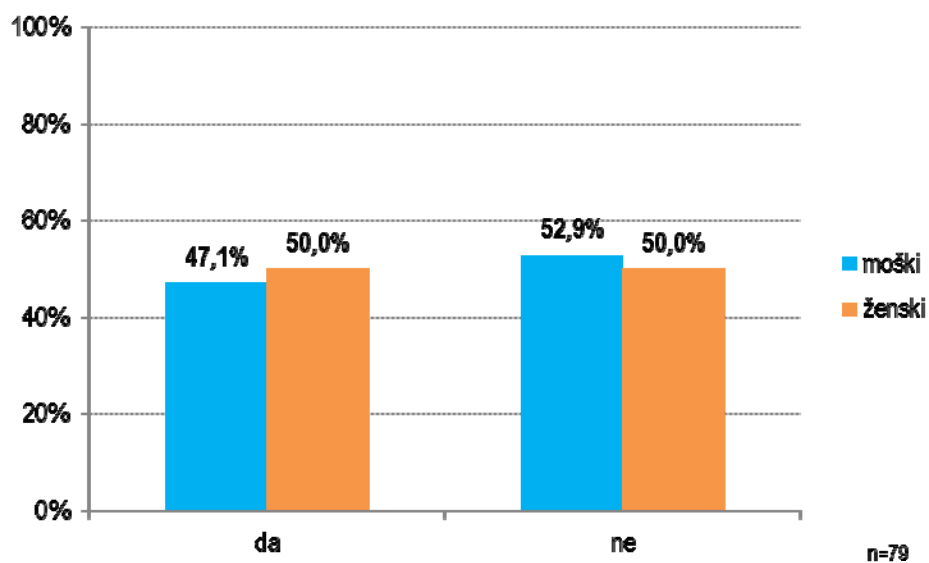
V nadaljevanju diplomske naloge bom preverila na podlagi svojega pridobljenega vzorca zastavljeni hipotezi.

H1: Vpliv spola in izobrazbe na vključenost v programe aktivne politike zaposlovanja v obeh državah

Prva hipoteza se je glasila;

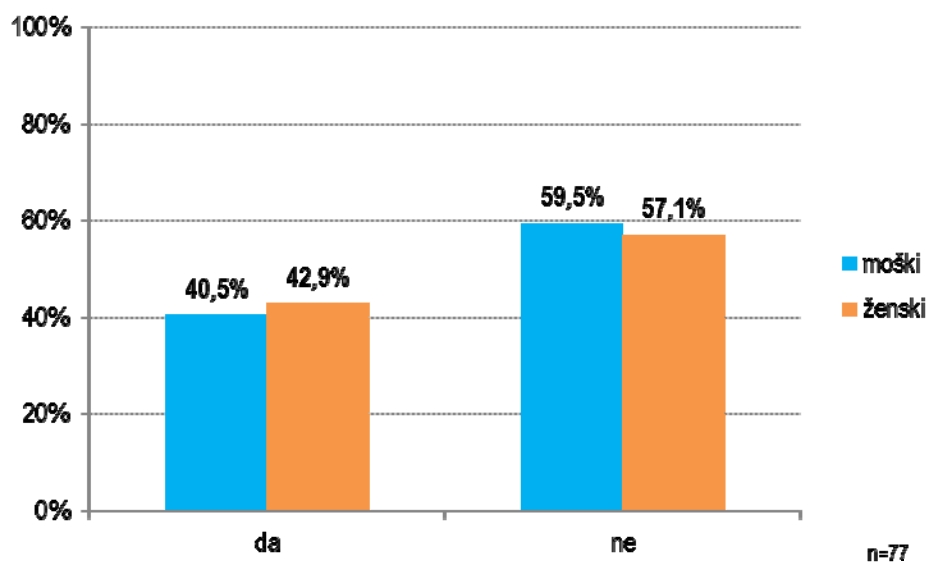
Graf 4.1: Vpliv spola na raven vključenosti v programe APZ-ja v Sloveniji

Analiza vzorca je pokazala, da je v Sloveniji v programe aktivne politike zaposlovanja vključenih 47,1% moških ter 50% žensk.

Graf 4.2: Vpliv spola na raven vključenosti v programe APZ–ja v Španiji

Analiza podatkov v Španiji je pokazala, da je v programe aktivne politike zaposlovanja vključenih 40,5% moških ter 42,9% žensk.

V obeh državah je na podlagi analize podatkov v programe aktivne politike zaposlovanja vključenih več žensk kot moških, vendar je v Španiji ta odstotek manjši kot v Sloveniji.

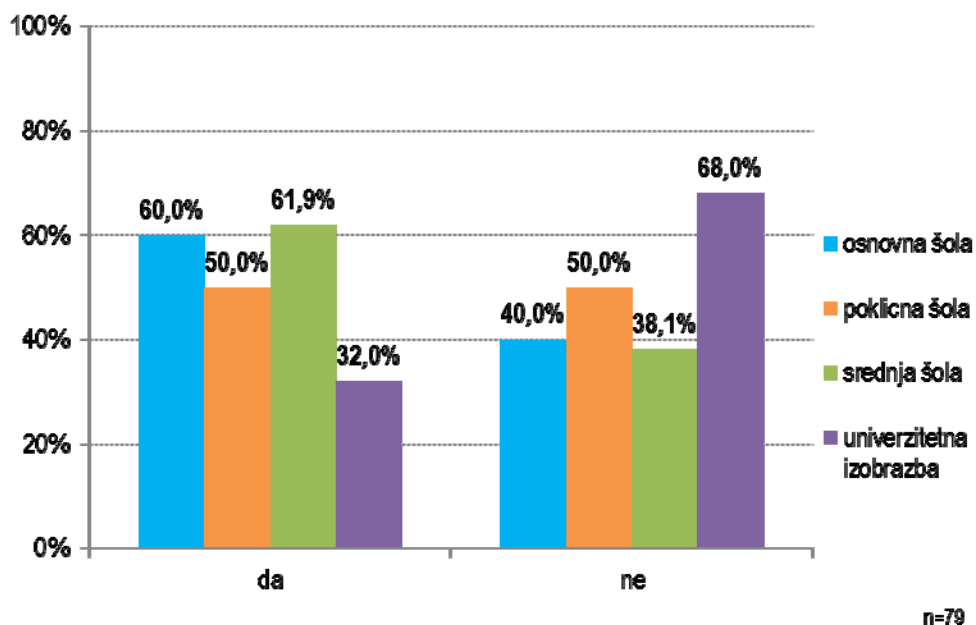
Ker razlike med spoloma po pridobljenih podatkih vzorca v obeh državah niso tako velike, lahko hipotezo ovržem.

Druga hipoteza se glasi;

H2: Izobrazba vpliva na raven vključenosti v programe aktivne politike zaposlovanja v obeh državah

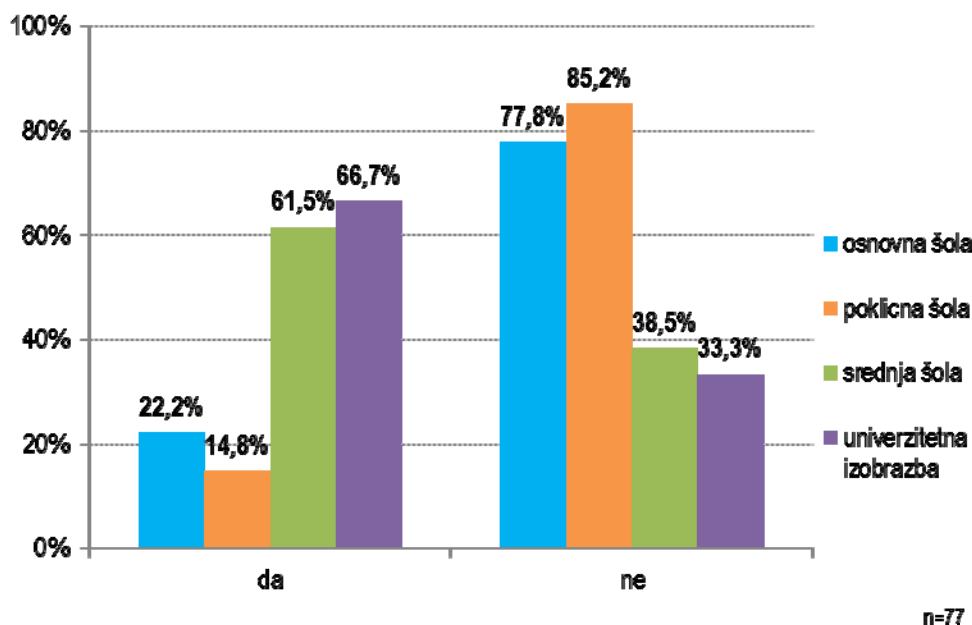
Graf 4.3: Vpliv izobrazbe na raven vključenosti v programe aktivne politike zaposlovanja v Sloveniji

Na podlagi analize podatkov v Sloveniji lahko vidimo, da je največji delež brezposelnih vključenih v programe APZ-ja z dokončano srednjo šolo (61,9%) ter najmanjši delež brezposelnih, ki so vključeni v programe APZ-ja z univerzitetno izobrazbo.

Graf 4.4: Vpliv izobrazbe na raven vključenosti v programe APZ-ja v Španiji

Na podlagi analize podatkov v Španiji lahko vidimo, da je največji delež brezposelnih vključenih v programe APZ-ja z univerzitetno izobrazbo (66,7%), ter najmanjši delež s poklicno šolo (14,8%).

V Sloveniji deleži med seboj ne izstopajo kaj dosti in so nekako porazdeljeni med različne stopnje izobrazbe, z izjemo deleža stopnje univerzitetne izobrazbe, kateri je najmanjši, med tem, ko je v Španiji vključenih v programe največ tistih, ki imajo višjo stopnjo izobrazbe.

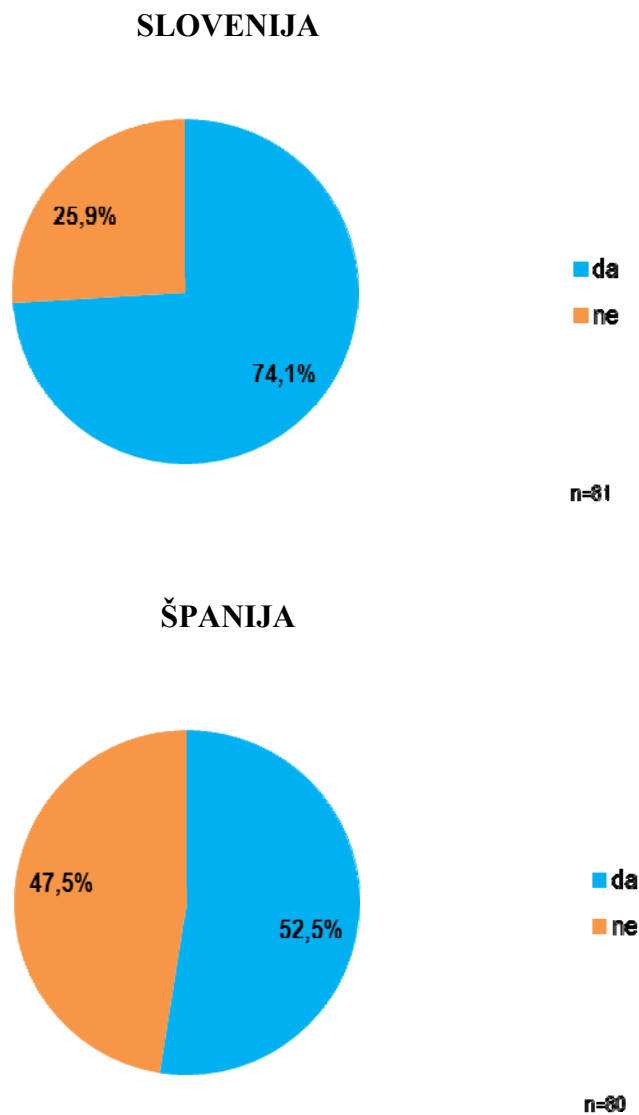
Iz pridobljenih podatkov analize vzorca lahko vidimo, da je v Sloveniji 60% vključenih v programe APZ-ja z dokončano osnovno šolo, med tem ko jih je v Španiji z isto stopnjo izobrazbe, vključenih le 22,2% brezposelnih. Prav tako je v primerjavi s Španijo v Sloveniji visok delež vključenih z dokončano poklicno šolo (50%), zelo nizek delež le teh pa je v Španiji in sicer 14,8%. V obeh državah je delež vključenih v programe APZ-ja z dokončano srednjo šolo skoraj enak, v Sloveniji 61,9%, v Španiji pa 61,5%. Do razlik v vključenosti v programe APZ-ja med državama zopet prihaja pri dokončani univerzitetni izobrazbi, kjer je v Sloveniji delež 32%, v Španiji pa 66,7%.

Na osnovi podatkov lahko ugotovimo, da izobrazba vpliva na vključenost v programe APZ-ja in da se v državah ta vpliv razlikuje.

Poleg zastavljenih hipotez, me je zanimalo, koliko ljudi pravzaprav poznajo programe APZ-ja, kako so se vključili, ali so zadovoljni s programom v katerega so vključeni, ali mislijo, da bodo zaradi vključenosti v katerega izmed programov APZ-ja hitreje dobili zaposlitev, ali so že bili kdaj brezposelni ter v kolikor so bili, ali so pri prejšnji brezposelnosti bili vključeni v katerega izmed programov APZ.

Analizo odgovorov na ta vprašanja predstavljam v nadaljevanju. Ker se programi APZ-ja v Sloveniji in Španiji razlikujejo, sem rezultate vprašanja v kateri program so brezposelni vključeni, sem pri grafični ponazoritvi izpustila. Pokazali so pa, da jih je v Sloveniji največ vključenih v programe spodbujanja samozaposlovanja ter izobraževanja, v Španiji pa jih je največ vključenih v programe izobraževanja ter programe, kateri zajemajo tečaje za dodatno pridobivanje znanja in kvalifikacij. V Sloveniji je od vseh anketiranih, ki so vključeni v programe APZ-ja, izredno majhen delež takšnih, ki so zadovoljni s programom v katerega so vključeni in sicer je le ta 2,6%, 44,7% pa je takšnih, ki so odgovorili da niti niso zadovoljni s programom v katerega so vključeni. Med tem ko je v Španiji najmanjši delež takšnih ki sploh niso zadovoljni s programom v katerega so vključeni (6,5%), največji delež, 41,9% pa je takšnih, ki niso zadovoljni.

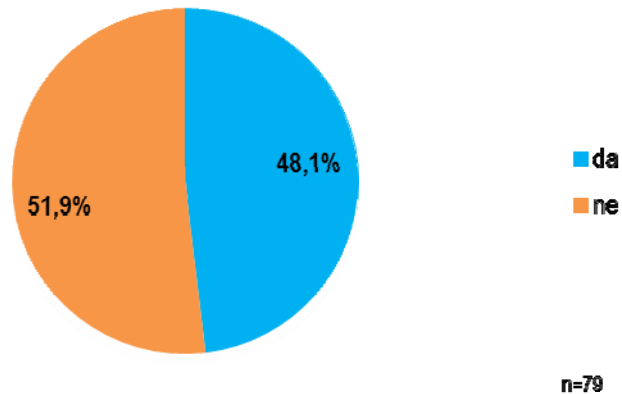
Graf 4.5: Poznate programe aktivne politike zaposlovanja?

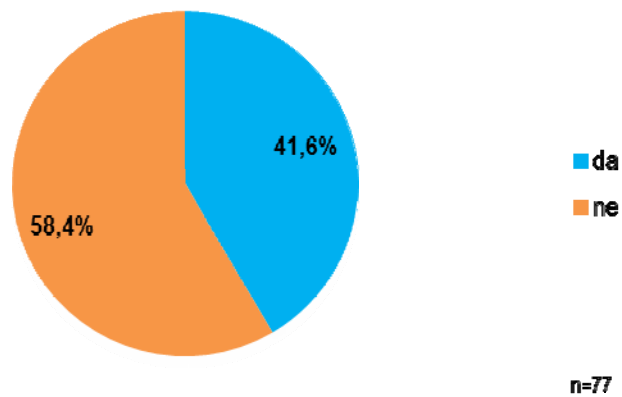
Iz pridobljenih podatkov lahko vidimo, da je delež tistih brezposelnih, ki poznajo programe APZ-ja v Sloveniji večji kot v Španiji in sicer je le ta 74,1%, v Španiji pa 52,5%.

Graf 4.6: Ali ste vključeni v katerega izmed programov aktivne politike zaposlovanja?

SLOVENIJA

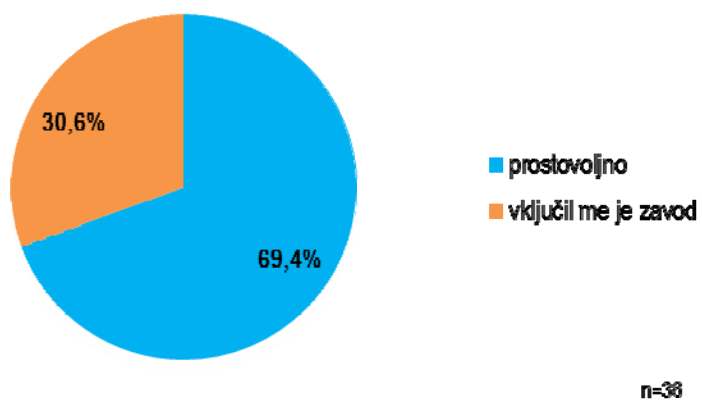
ŠPANIJA

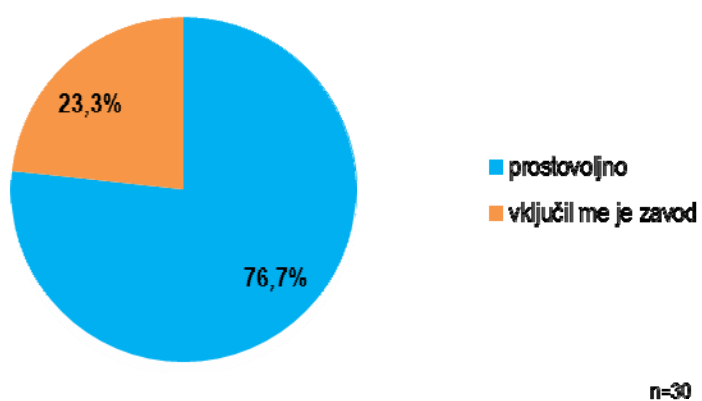
V obeh državah lahko vidimo, da med državama ne prihaja do večjih razlik. V Sloveniji je delež sicer malo večji (48,1%) od Španije (41,6 %), vendar je bilo morda to za pričakovati, saj jih v Sloveniji tudi več pozna programe APZ-ja kot v Španiji.

Graf 4.7: Kako ste se vključili v program aktivne politike zaposlovanja?

SLOVENIJA

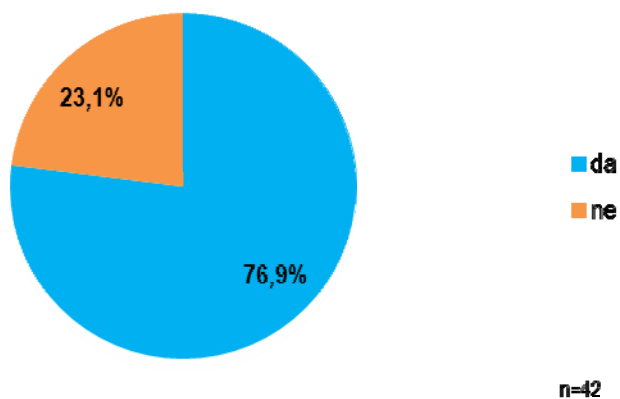
ŠPANIJA

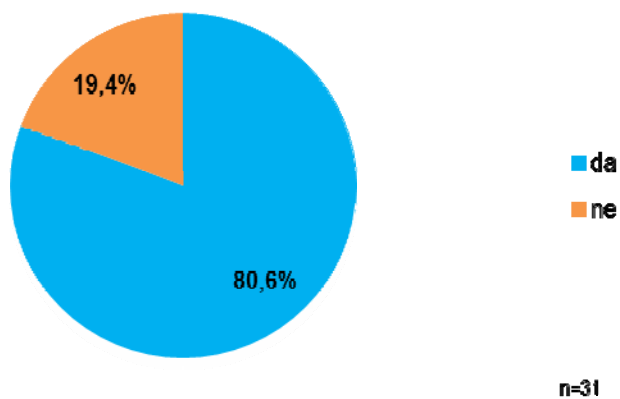
Od vseh, ki so vključeni v programe APZ-ja se jih je v Sloveniji prostovoljno vključilo 69,4%, v Španiji pa je delež malo večji, vendar ne dosti, in sicer 76,7%.

Graf 4.8: Ali ocenjujete, da boste zaradi vključenosti v program APZ-ja hitreje dobili zaposlitev?

SLOVENIJA

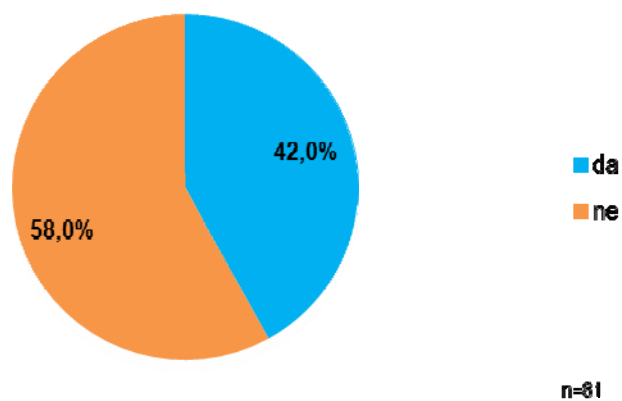
ŠPANIJA

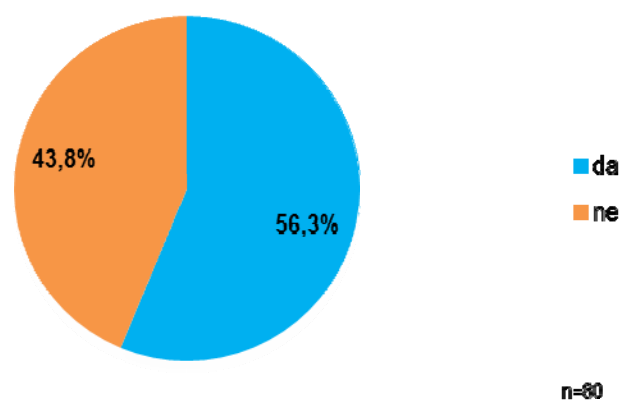
Tudi pri tem vprašanju se rezultati analize vzorca ne razlikujejo kaj dosti. V Španiji je delež malo večji (80, 6%) kot v Sloveniji (76,9%).

Graf 4.9: Ali ste že kdaj bili brezposelni?

SLOVENIJA

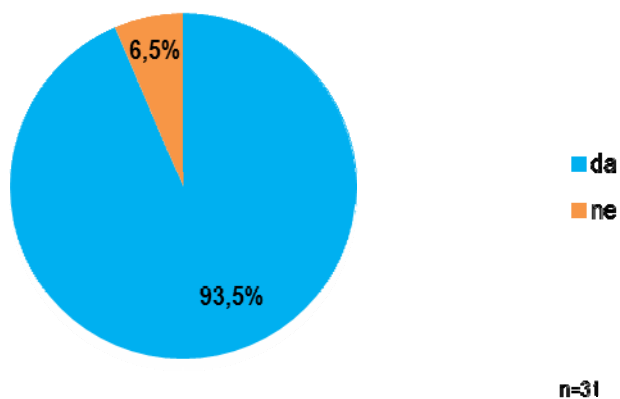
ŠPANIJA

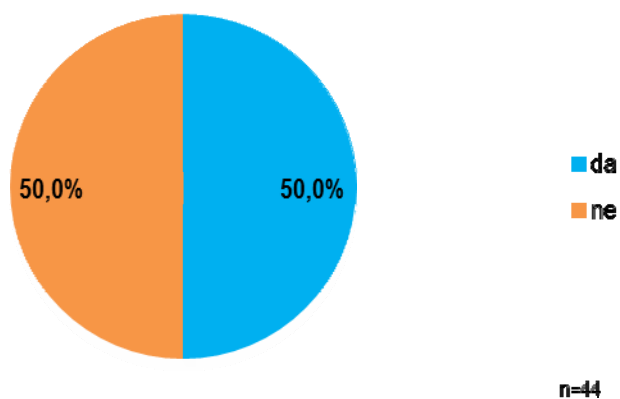
42% anketirancev je v Sloveniji odgovorilo, da je že bilo brezposelnih, 56,3 % pa jih je bilo že vsaj enkrat brezposelnih v Španiji.

Graf 4.10: Ali ste bili pri prejšnji brezposelnosti vključeni v katerega izmed programov APZ-ja?

SLOVENIJA

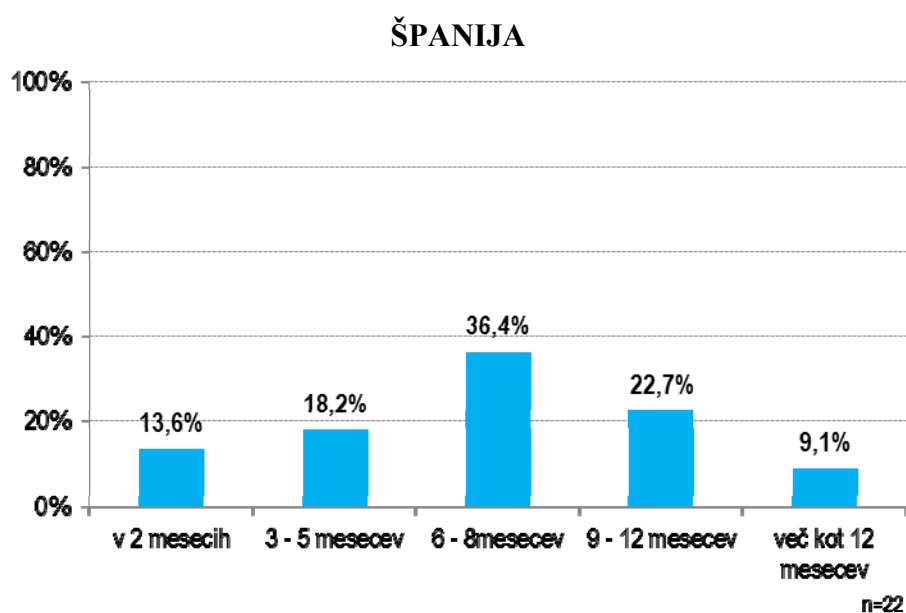
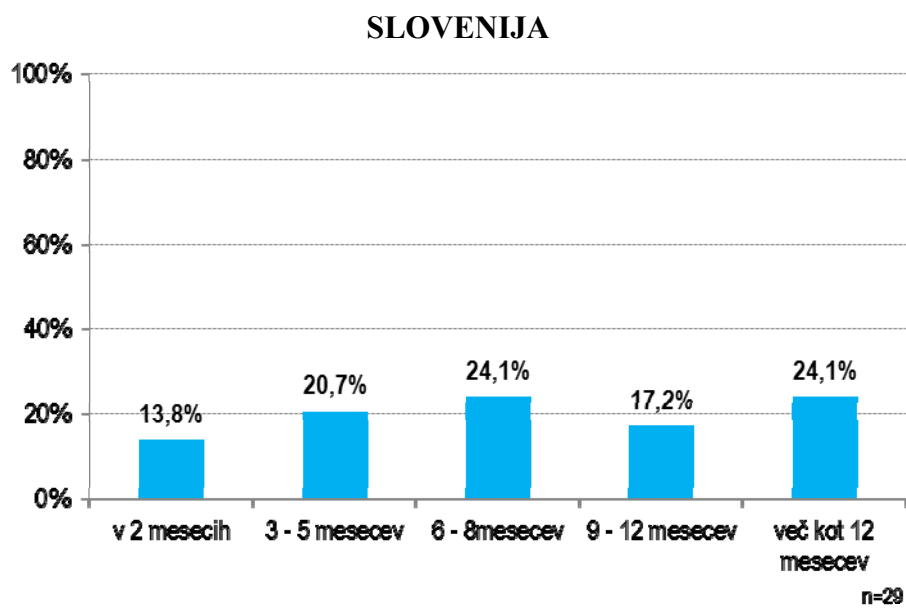

ŠPANIJA

Na podlagi rezultatov iz analize vzorca lahko vidimo, da pri tem vprašanju prihaja do precejšnjih razlik, saj je v Sloveniji skoraj večina anketiranih brezposelnih bila pri prejšnji brezposelnosti vključena v programe APZ-ja (93,5%), medtem, ko je v Španiji delež le teh 50%.

Graf 4.11: Kako hitro ste dobili zaposlitev?

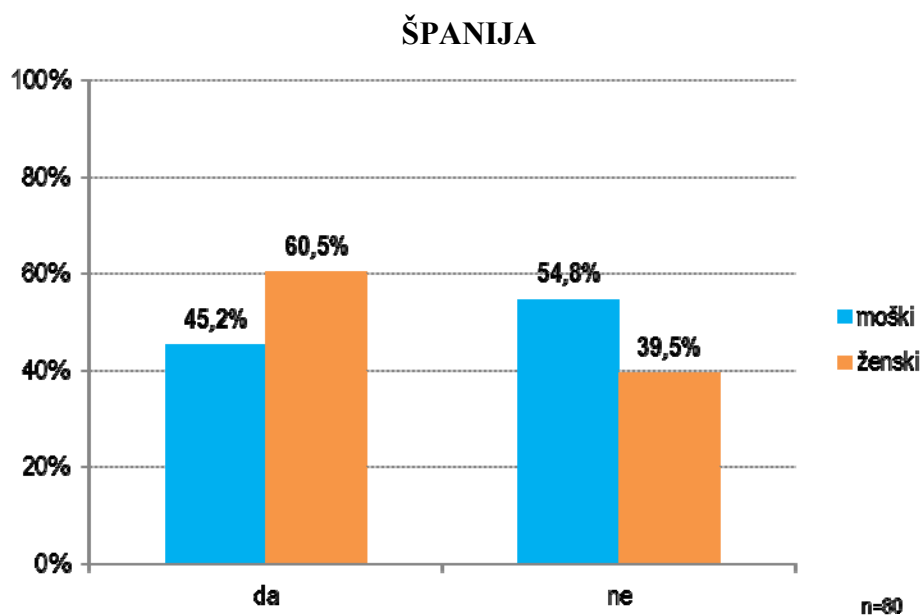
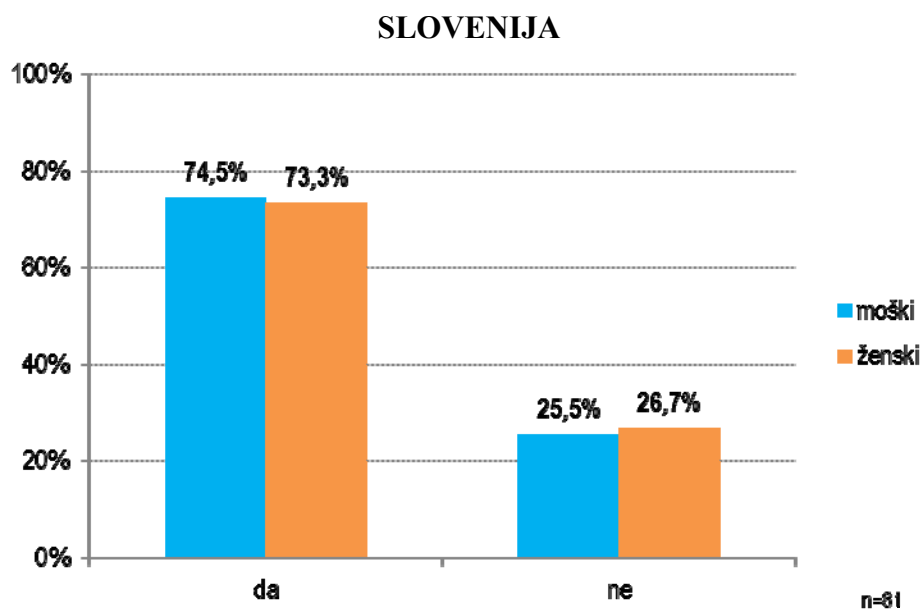

Rezultati podatkov kažejo, da sta v Sloveniji in Španiji skoraj enaka deleža tistih, ki so na zaposlitev dobili v času 2 mesecev in sicer v Sloveniji 13,8%, v Španiji 13,6%. V Sloveniji je 20,7% dobilo zaposlitev v roku 3-5 mesecev, v Španiji pa 18,2%. Majhna razlika med državama je med tistimi, ki so zaposlitev dobili v času od 6–8 mesecev, kjer je takšnih v Sloveniji 24,1%, v Španiji pa 36,4%. 17,2% je v Sloveniji bilo tisti, ki so zaposlitev dobili roku 9–12 mesecev, med tem ko je bilo takšnih v Španiji 22,7%.

Največja razlika med državama je med tistimi, ki so na zaposlitev čakali več kot 12 mesecev in sicer, v Sloveniji je bilo le teh 24,1%, v Španiji pa 91, %.

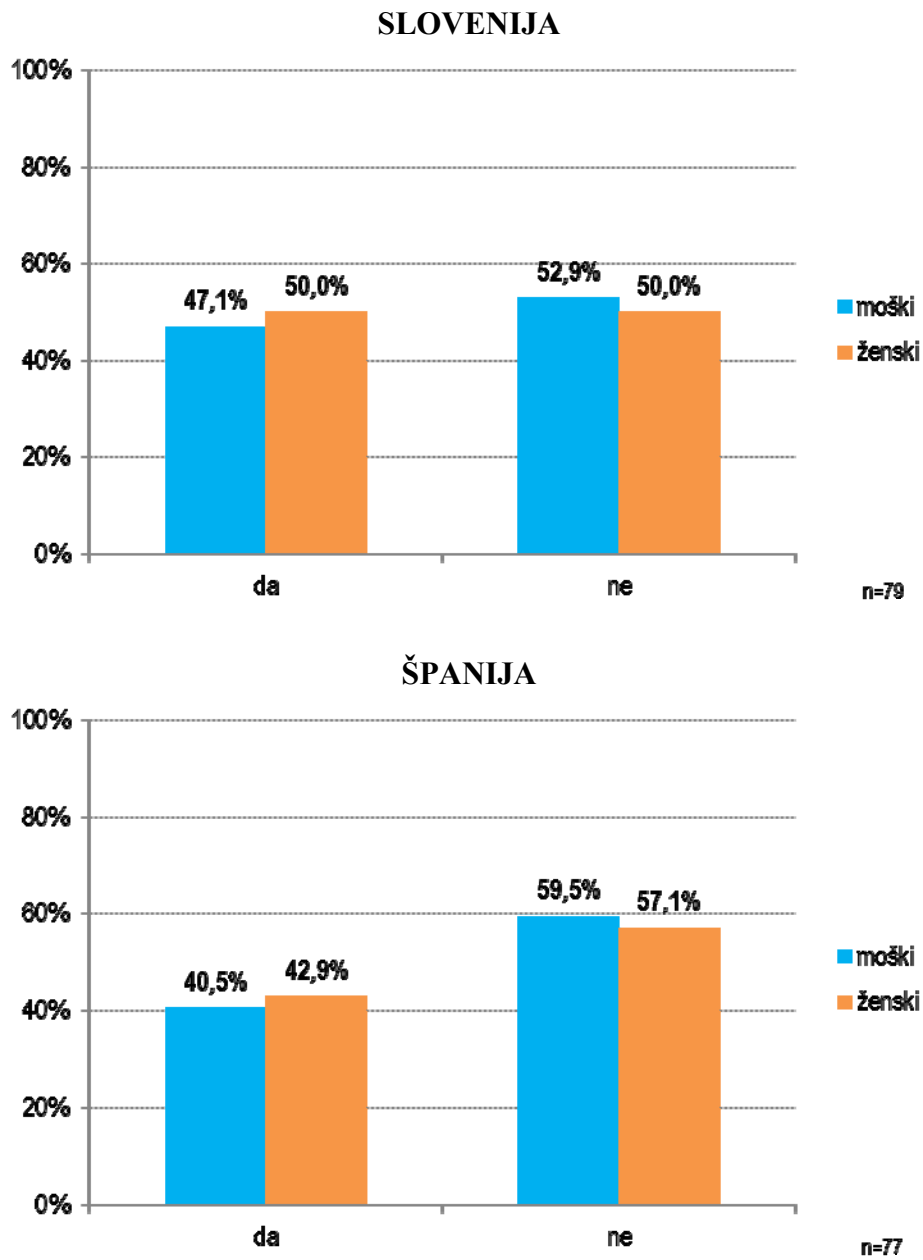
Na naslednji strani prikazujem izsledke rezultatov analize vzorca v obeh državah, kjer me je zanimalo, kako spol vpliva na vprašanja iz anketnega vprašalnika. Ker imata državi različne programe, sem le to vprašanje izpustila, zaradi nezmožnosti primerjave.

Graf 4.12: Poznate programe APZ-ja?

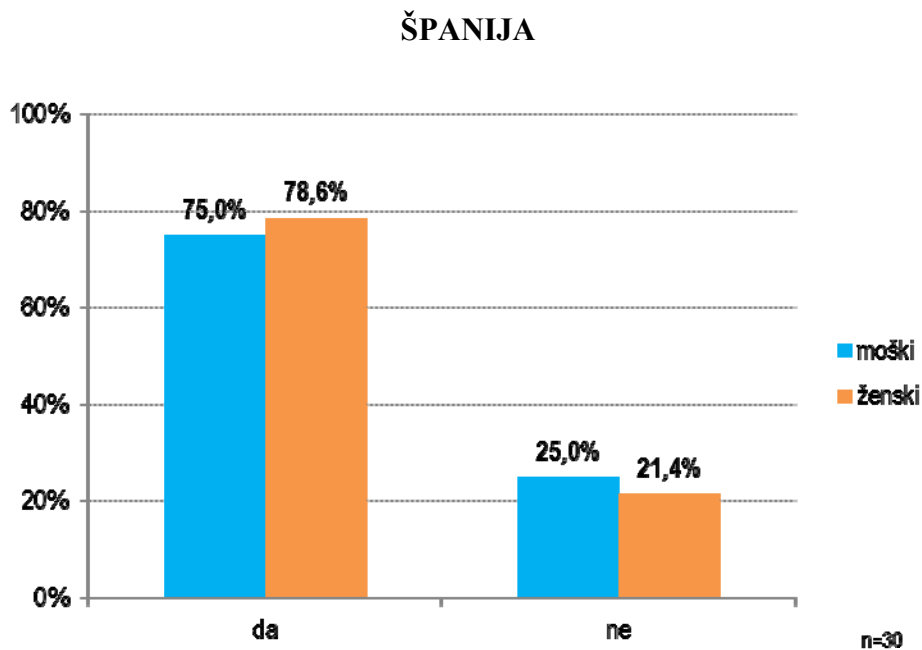
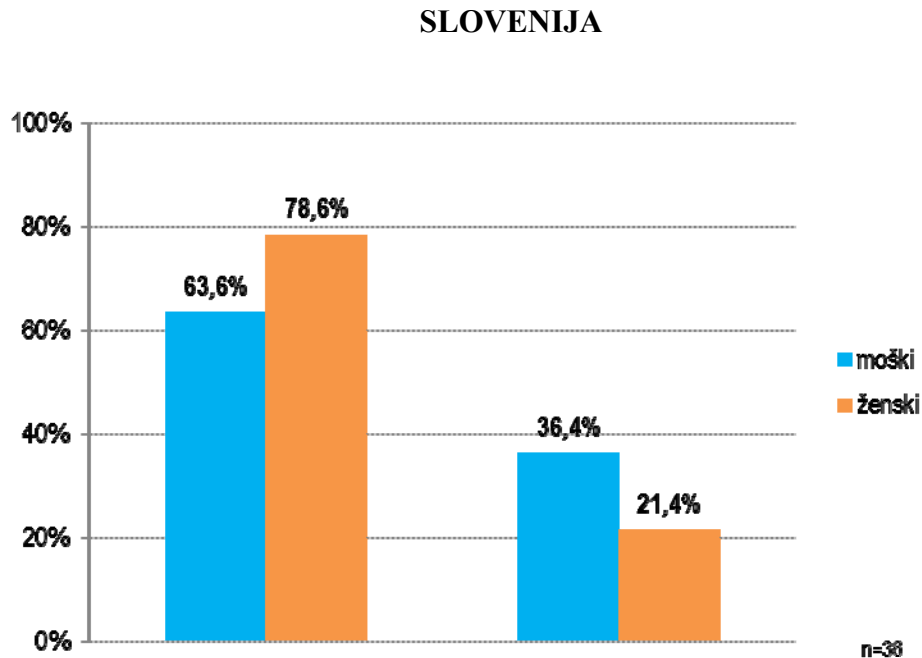
V Sloveniji razlika med spoloma skorajda ni vidna, tako pri anketiranih, ki poznajo programe APZ-ja (Ž-73,3%, M-74,5%) kot pri tistih, ki ne poznajo, medtem ko je v Španiji večji delež žensk (60,5%), ki poznajo programe APZ-ja, kot delež moških (45,2%).

Graf 4.13: Ali ste vključeni v katerega izmed programov APZ-ja?

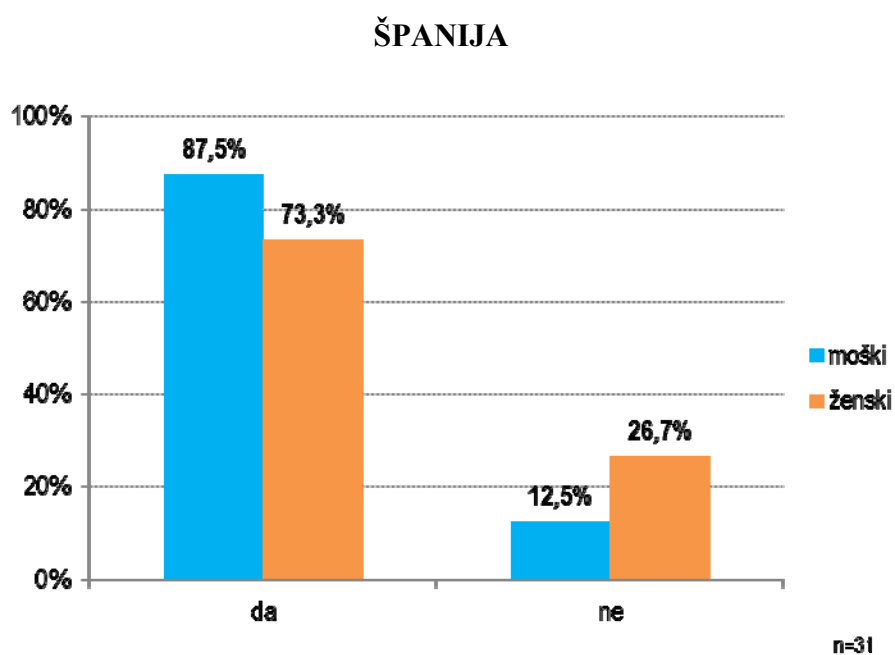
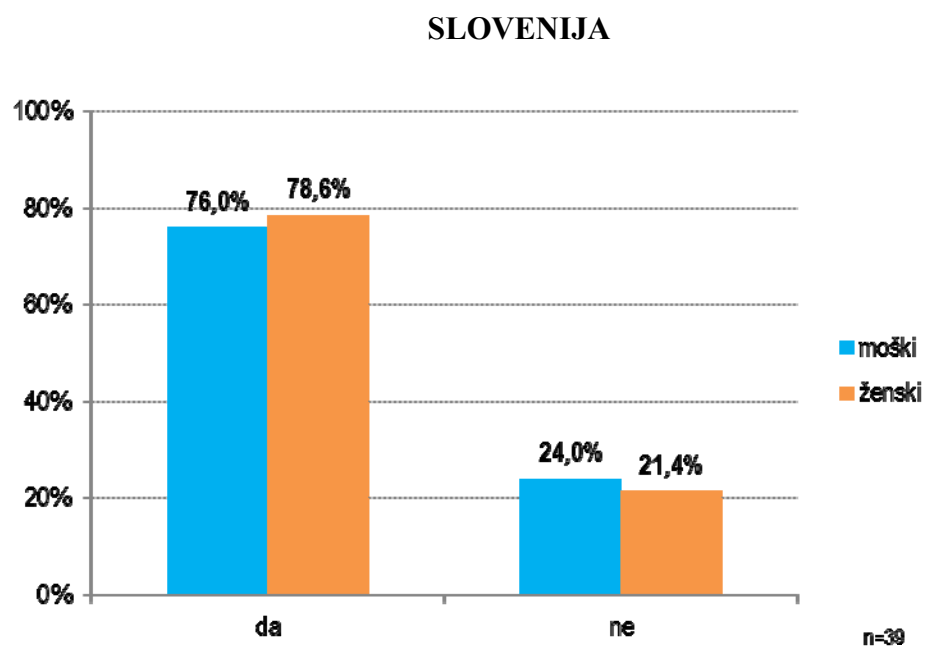
Tako v Sloveniji kot v Španiji se razlike med spoloma v vključitvi v katerega koli izmed programov APZ-ja bistveno ne razlikujejo. V Sloveniji je vključenih 47,1% moških ter 50% žensk, v Španiji pa 40,5% moških ter 42,9% žensk.

Graf 4.14: Kako ste se vključili v program APZ-ja?

V Sloveniji se je 63,6% moških ter 78,6% žensk prostovoljno vključilo v program APZ-ja medtem ko se je na pobudo zavoda vključilo 36,4% moških ter 21,4% žensk. V Španiji je odstotek prostovoljno vključenih moških v program APZ-ja večji kot v Sloveniji, in sicer, je le ta 75%, odstotek žensk pa je isto kot v Sloveniji (78,6%). Prav tako je isti delež žensk v primerjavi s Slovenijo (21,4%) katere so se vključile v program APZ-ja na pobudo zavoda ter delež moških 25%.

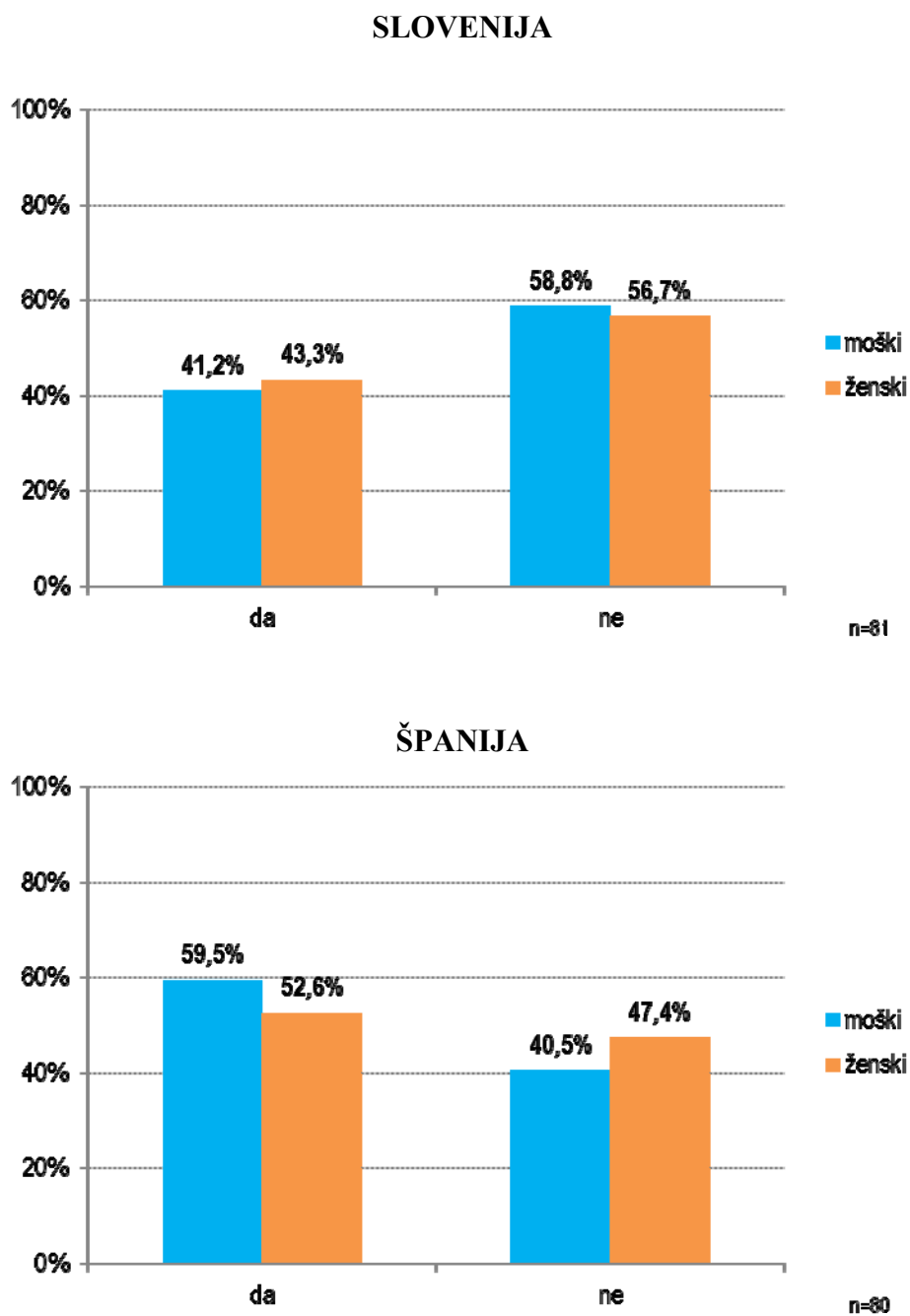
Graf 4.15: Ali ocenjujete, da boste zaradi vključenosti v program APZ-ja hitreje dobili zaposlitev?

Pri oceni, da bodo zaradi vključenosti v program APZ-ja hitreje dobili zaposlitev ne prihaja do večjih razlik med državama in sicer v Sloveniji 76% moških ter 78,6% žensk ocenjuje, da bodo zaradi vključenosti v program APZ-ja hitreje dobili zaposlitev, v Španiji pa 87,5% moških ter 73,3%. Med tem ko je v Sloveniji delež moških (24%) takšnih, ki ocenjuje, da zaradi vključenosti v program ne bodo hitreje dobili zaposlitve,

je delež moških v Španiji enkrat manjši, in sicer 12,5%. Delež žensk v Sloveniji je 21,4%, kateri ocenjuje, da zaradi vključenosti v program APZ-ja ne bodo hitreje dobile zaposlitve, v Španiji pa 26,7%.

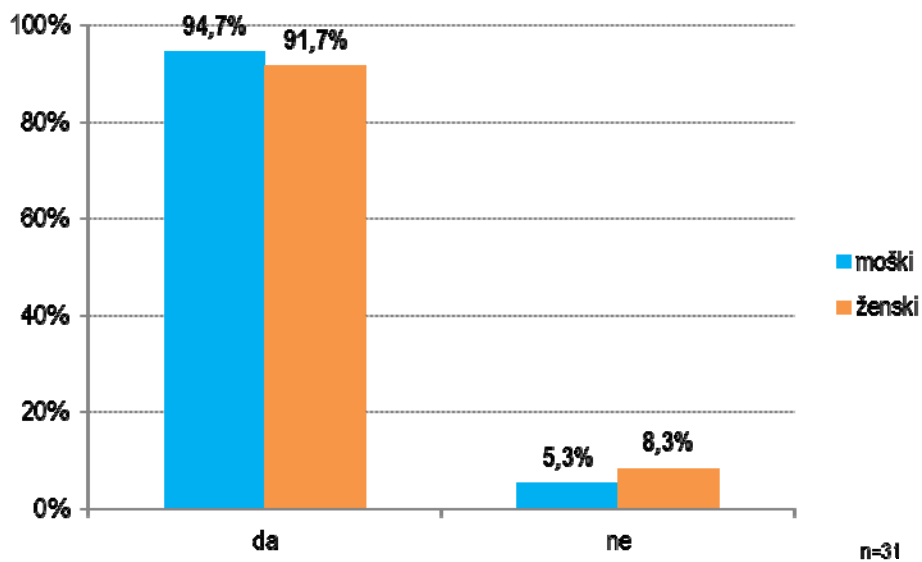
Graf 4.16: Ali ste že kdaj bili brezposelni?

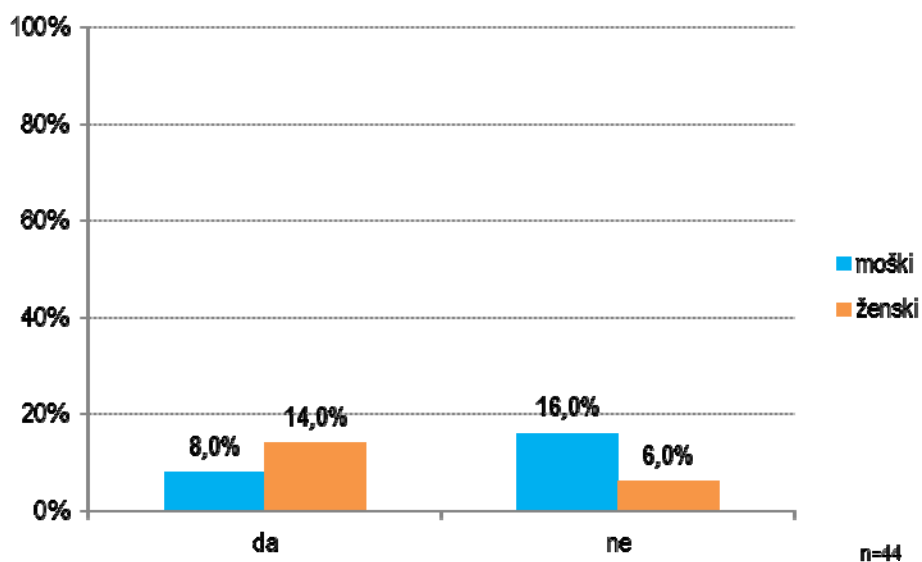
V Španiji je delež tistih, ki so že vsaj enkrat bili brezposelni večji kot v Sloveniji in sicer je bilo v Španiji 59,5% moških in 52,6% žensk med tem ko je bilo v Sloveniji 41,2% moških in 43,3% žensk. 40,5% moških in 47,4% žensk v Španiji še nikoli ni bilo brezposelnih, v Sloveniji pa 58,8% moških ter 56,7% žensk.

Graf 4.17: Ali ste bili pri prejšnji brezposelnosti vključeni v katerega izmed programov APZ-ja?

SLOVENIJA

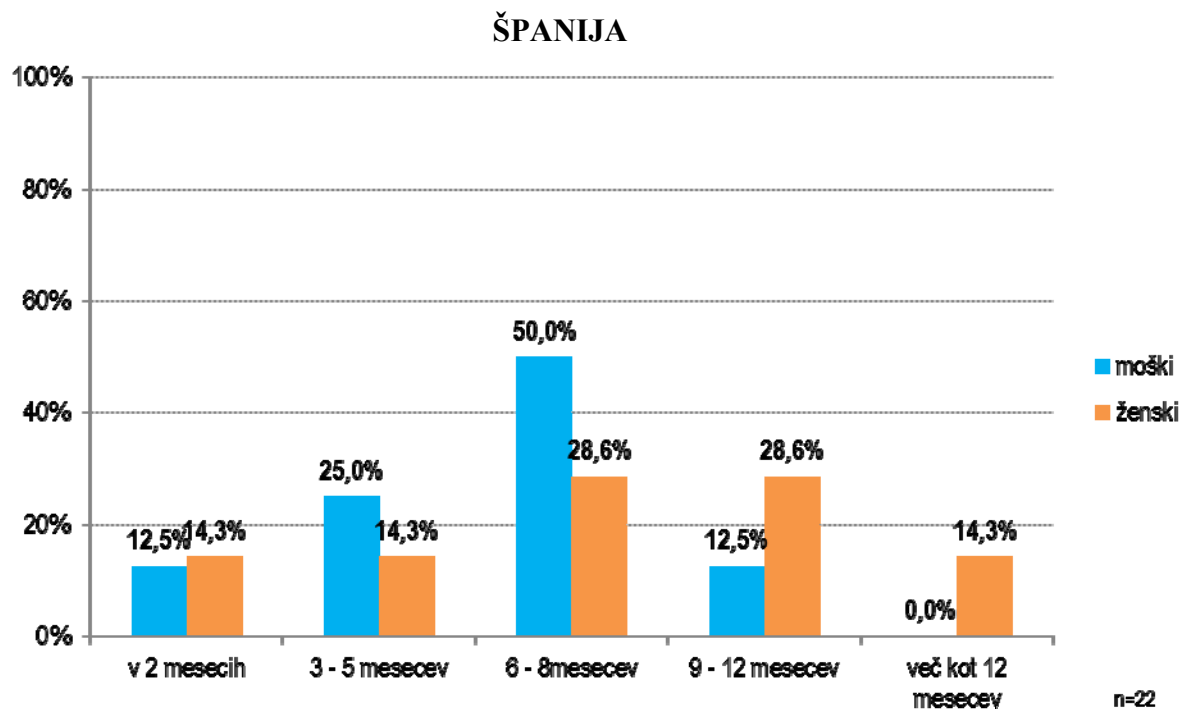
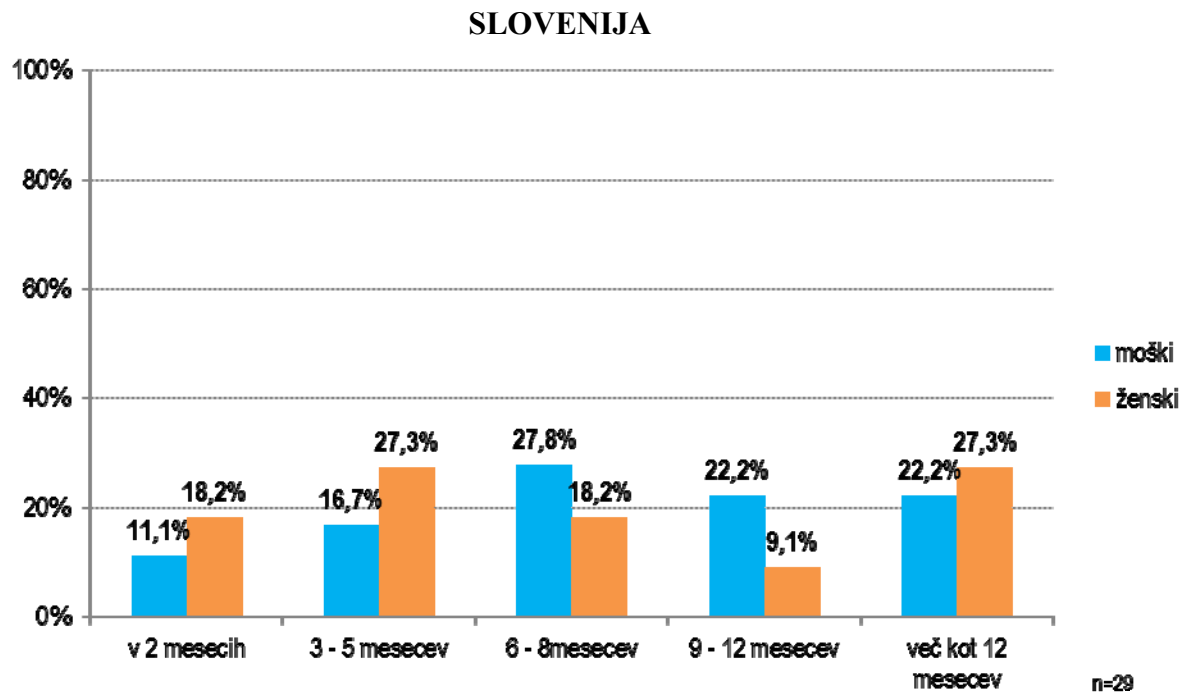

ŠPANIJA

Pri tokratnem vprašanju pa prihaja do ogromnih razlik med državama, predvsem pri tistih, ki so pri prejšnji brezposelnosti bili vključeni v enega izmed programov APZ-ja. V Sloveniji je bilo kar 94,7% moških in 91,7% žensk vključenih, med tem ko je bil ta delež v Španiji izredno majhen in sicer 8% moških ter 14% žensk.

Graf 4.18: Hitrost pridobitve zaposlitve?

Pri prejšnji brezposelnosti je delež časa pridobitve nove zaposlitve med državama precej različen. In sicer je v Sloveniji 27,8% moških, ki so zaposlitev dobili v času od 6–8 mesecev, med tem ko jih je bilo v Španiji takšnih 50%. V istem časovnem okvirju, je v Sloveniji zaposlitev dobilo 18,2% žensk, v Španiji pa 28,6%. Do večjih vidnih razlik pa prihaja pri časovnem okvirju hitrosti zaposlitve od 9–12 mesecev, kjer je v Sloveniji več

moških, ki so hitreje dobili zaposlitev (22,2%) kot žensk (9,1%), v Španiji pa je obratno, in sicer je več žensk, ki so hitreje dobile zaposlitev (28,6%) kot moških (12,5%).

Na podlagi rezultatov analize podatkov lahko povzamem, da je v Sloveniji več brezposelnih, ki poznajo programe APZ-ja in prav tako je večji delež le teh, ki so vključeni v enega izmed programov APZ-ja. V obeh državah je večji delež tistih, kateri so se vključili v program APZ-ja na pobudo zavoda za zaposlovanje. Prav tako v obeh državah brezposelni ocenjujejo, da bodo zaradi vključitve v program APZ-ja hitreje dobili zaposlitev. v Sloveniji je večji delež tistih, ki še nikoli niso bili brezposelni, medtem ko je v Španiji več kot polovica anketiranih že bila enkrat brezposelna. V Sloveniji je dobrih 90% brezposelnih bilo pri prejšnji brezposelnosti vključenih v enega izmed programov APZ-ja, v Španiji pa 50%.

V Sloveniji programe APZ-ja pozna več moških kot žensk, vendar je ta razlika le v enem odstotku, medtem ko v Španiji programe APZ-ja pozna več žensk kot moških. Pri vključitvi v program APZ-ja ni bistvenih razlik med spoloma, tako v Sloveniji kot v Španiji in v obeh državah se jih je večji odstotek, tako moških kot žensk, vključilo v program APZ-ja prostovoljno. Večina moških in žensk v Sloveniji in Španiji ocenjuje, da bodo zaradi vključenosti v program APZ-ja hitreje dobili zaposlitev. V Sloveniji manj kot polovica anketiranih brezposelnih še nikoli do takrat ni bila brezposelna, v Španiji pa je le teh, več kot polovica. Od teh, so bili v Sloveniji skoraj vsi vključeni v program APZ-ja, tako moški kot ženske, v Španiji pa je bilo več žensk vključenih. V Sloveniji je največji delež anketiranih moških dobilo zaposlitev v času od 6 do 8 mesecev ter največji delež žensk v času od 3 do 5 mesecev ter v času daljšem od 12 mesecev. V Španiji je prav tako največji delež anketiranih moških dobilo zaposlitev v času od 6 do 8 mesecev, največji delež anketiranih brezposelnih žensk pa v času od 6 do 8 mesecev ter isti delež v času od 9 do 12 mesecev.

5 SKLEP

Izzivi globalizacije, vplivi kapitalističnih gospodarstev, nenehen tehnološki razvoj in družbeno politične spremembe povzročajo na trgu delovne sile neskladje med ponudbo in povpraševanjem, katerih posledice so najbolj vidne pri izrazitem povečanju števila brezposelnih in stopnjah brezposelnosti, zmanjšanju delovno aktivne populacije, ter v spremembah poklicne in sektorske strukture. Gospodarska kriza, katera se danes izraža v brezposelnosti 16 milijonov ljudi v območju evra, od tega z najvišjo stopnjo brezposelnosti prav v Španiji, in sicer, 20,5 %, kar pomeni, da je v Španiji brezposeln vsak peti Španec, vpliva na hiter padec stopenj aktivnosti in delovne aktivnosti. Velika recesija na eni strani kaže znake oživljanja, hkrati pa se poglobljajo brezposelnost na trgu dela in socialne stiske ljudi. Kljub temu, da ekonomske napovedi kažejo na postopno oživljanje gospodarstva se je potrebno zavedati, da bo le to zgolj upočasnilo rast brezposelnosti, kar si lahko razlagamo s tem, da se ciklična brezposelnost zmanjšuje, strukturna pa pogloblja. Tako lahko rečemo, da bo brezposelnost dolgotrajna, njeno odpravljanje pa socialno in politično izjemno zahtevno, katerega gospodarstvo bo spremljal nekajletni zamik na trgu dela, število zaprtih delovnih mest bo večje od novih, premeščanja in prekvalifikacije delavcev pa prepočasni in pogosto tudi nemogoči. Žal bodo posledice zopet nosile običajne žrtve tega procesa. To so skupine, ki imajo začasne zaposlitve, manj kvalificirani, mladi in zlasti prvi iskalci zaposlitve, ter starejši delavci.

Aktivna politika zaposlovanja je tista, ki ljudem omogoča, da se spopadejo s hitrimi spremembami, skrajšajo obdobja brezposelnosti in olajšajo prehod k novim zaposlitvam. Definiramo jo lahko kot aktivnost katere namen je podpora pri zaposlovanju in odpravljanju strukturnih neskladij na trgu dela in je tako v današnjem času pomemben del evropske zaposlitvene politike.

Brezposelna oseba z vključitvijo v ukrepe aktivne politike zaposlovanja uresničuje interes do povečanja možnosti za zaposlitev, na drugi strani pa je interes države za zmanjšanje brezposelnosti. Tako država nudi brezposelnim razne programe, ti pa so kljub temu še vedno premalo prilagojeni potrebam brezposelnih, saj večina dolgotrajno brezposelnih po zaključku programa še vedno ostaja brezposelna, tako, da je primerno reči, da je aktivna politika zaposlovanja premalo agresivna.

V obeh državah bi morala aktivna politika zaposlovanja več pozornosti nameniti zmanjšanju visoke stopnje nestanovite zaposlenosti, se pravi zmanjšati delež zaposlenih s pogodbami za določen čas, ter povečati delež zaposlenih za nedoločen čas.

Država bi morala dajati večji pomen ali bolje rečeno, prednost aktivnim ukrepom zaposlovanja, pred pasivnim in seveda tudi zagotoviti finančna sredstva za te ukrepe, tako v Sloveniji kot tudi v Španiji, le da je v tej pravzaprav potrebno nameniti morda večjo pozornost kot pri nas, saj se v Španiji aktivna politika zaposlovanja šele dobro razvija, dobiva na pomenu, kar je posledica dosedanjega nenehnega opiranja na pasivno politiko zaposlovanja.

Obe državi bi morali razviti in okrepiti programe, ki preprečujejo prehod v dolgotrajno brezposelnost, okrepiti programe, ki spodbujajo zaposlovanje starejših, kar bo vedno bolj pomembno zaradi demografskih sprememb, ter nameniti večjo pozornost mlajšim brezposelnim. Morda tako, da se dodobra razišče potrebe na trgu dela oziroma povpraševanje po kadru v okolju in se s pomočjo le-tega lahko naredi študija o perspektivnih poklicih in bi tako lažje usmerjali mlade v proces izobraževanja. Prav tako bi morala biti še večja pozornost namenjena nižje izobraženim brezposelnim.

Aktivna politika zaposlovanja bi prav tako morala bolj motivirati in spodbujati brezposelne za vključevanje v programe, saj lahko povzamem iz videnih vzorčnih anketnih rezultatov, da je premalo ljudi, ki se vključuje v le te. Za to bi bila potrebna boljša komunikacija med delodajalci in zavodi, saj bi lahko tudi na takšen način aktivna politika zaposlovanja dobila na pomenu in prepoznavnosti. Pri samem izvajanju programov je vsekakor potrebna večja kakovost le teh, kar bi posledično doprineslo večje zaupanje v izvedbo in delovanje programov s strani brezposelnih.

V Španiji je potrebna boljša koordinacija med INEM in avtonomnimi pokrajinami za uskladitev politik ter doseganje večje integriranosti aktivne politike zaposlovanja po celotni državi.

6 LITERATURA

Belčič, Franc. 1993. *Kakšne programe izobraževanja in usposabljanja ponuditi brezposelnim*. Zbornik-Izobraževanje brezposelnih. Ljubljana: Andragoški center.

Bubnov Škoberne, Anjuta. 1997. *Pravni vidiki socialne varnosti za brezposelne*. Ljubljana : Uradni list Republike Slovenije.

Clasen, Jochen, Arthur Gould in Jill Vincent. 1997. *Long Term Unemployment and the Threat of Social Exclusion*. Briston: The Policy Press.

Dernovšek, Igor. 2010. Brezposelnost v Sloveniji je med nižjimi v Evropi. *Dnevnik*, 9. oktober. Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/objektiv/vec_vsebin/1042393986 (15. november 2010).

European Commission. 1999. *The 1999 Employment Guidelines*. Bruselj: European Commission.

Instituto Nacional de Estadística. *Encuesta de Población Activa 2009*. Dostopno prek: <http://www.ine.es/jaxiBD/menu.do?L=0&divi=EPA&his=3&type=db> (22. maj 2009).

Franks, Jeffrey R. 1995. *Unemployment in Spain: causes and remedies*. Dostopno prek: <http://www.allbusiness.com/public-administration/national-security-international/524124-1.html> (1. september 1995).

Garcia Serrano, Carlos. 2007. Las politicas del mercado de trabajo: desempleo y activacion laboral. *Labour market policies: Unemployment and Work Activation*. Dostopno prek: <http://revistas.ucm.es/cps/11308001/articulos/POSO0707230135A.PDF> (10. maj 2007).

Hribar Milič, Samo. 1992. *Programi za kreiranje novih delovnih mest*. Magistrska naloga. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Hrovatin, Nevenka. 2007. *Uvod v gospodarstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Husmanns, Ralf, Mehran Farhad in Verma Vijay. 1992. *Surveys of economically active population, employment, unemployment, and underemployment*. Genova: Internacional Labour Office.

Hvinden, B. 1999. *Linking welfare and work*. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.

Instituto Nacional de Estadística. *Encuesta de Población Activa 2009*. Dostopno prek: <http://www.ine.es/jaxiBD/menu.do?L=0&divi=EPA&his=3&type=db> (22. maj 2009).

Jonzon, Bjorn. 1991. *Labour Market Policy and Manpower Provision in the Swedish Model*. The Art of Full Employment. Amsterdam: Elsevier Publishers.

Kraigher, T. 1994: *Ocenjevanje obsega brezposelnih v Sloveniji do leta 2000 in potrebni ukrepi*. Ljubljana: IB revija.

Kuzmin, Franc. 1992. *Politika pospeševanja mobilnosti delovne sile v funkciji zagotavljanja vzpostavljanja ravnotežne strukture zaslužkov in zaposlitve proizvodnih dejavnikov*. Ljubljana: IB revija.

Malačič, Janez in Aleš Vahčič. 1998. *Narodno gospodarstvo Slovenije*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Malačič, Janez. 1995a. *Ekonomski vidiki kadrovske dejavnosti*. Ljubljana: Zveza društev za kadrovske dejavnost Slovenije.

--- 1995b. *O definiciji in ugotavljanju (merjenju) brezposelnosti*. Ljubljana: Statistika dela, delovnih in življenjskih pogojev.

--- 2003. *Demografija. Teorija, analiza, metode in modeli*. 5. izdaja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Meager, Nigel in Ceri Evans. 1998. *The Evaluation of Active Labour Market Measures for the Long – Term Unemployed*. Brighton: Institute for Employment studies University of Sussex.

Mencinger, Janez. 1995. Odpuščanje in upokojevanje. *Gospodarska gibanja* (264). Dostopno prek: http://www.sbaza.net/clanek_html.php?url_clanka=clanki_sb1%2Fepf%2Faktivna_politika_zaposlovanja.sb&vsebina_replace=epf (5. maj 2010).

Miguelez Fausto. 2002. *Controversy over new definition for measuring unemployment*. Dostopno prek: <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/2002/02/feature/es0202214f.htm> (28. februar 2002).

--- 2009. *Indicators for monitoring the Employment Guidelines including indicators for additional employment analysis*. European Commission.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. 2010. *Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2007 – 2013*. Dostopno prek: http://www.mdds.gov.si/fileadmin/mdds.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/apz_2007_2013.pdf (25. maj 2010).

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. *Katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja*. 2009. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/Protikrizni_ukrepi/Ukrepi_za_blazitev_krize/G_KatalogUkrepovAPZ2007-2008.pdf (16. januar 2009).

Munoz de Bustillo, Rafael. 2002. *Spain and the Neoliberal Paradigm*. Girona: University of Girona.

Pirher, Sonja. 1994. *Mednarodna primerjava brezposelnosti. Zaposlovanje: približevanje Evropi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Pirher, Sonja in Ivan Svetlik. 1994: *Zaposlovanje: Približevanje Evropi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Prieto, Alfonso. 2008. Intervju z avtorjem Prieto Alfonso. Madrid, 19. september, 2008.

Ramon, Ballester. 2005. *European Employment Strategy and Spanish Labour Market Policies*. Dostopno prek: <http://dugi-doc.udg.edu/bitstream/10256/287/1/n14.pdf> (junij 2005).

Statistični urad Republike Slovenije. *Statistični letopis RS 2007*. Dostopno prek: http://www.stat.si/letopis/2004/12_04/12-si-04.htm (15. september 2010).

Svetlik, Ivan. 1985. *Brezposelnost in zaposlovanje*. Ljubljana: Delavska enotnost.

--- 1992. *Priložnosti in tveganja na trgu delovne sile*. Zaposlovanje – perspektive, priložnosti, tveganja. Ljubljana: Znanstveno publicistično središče.

--- in drugi. 2002. *Politika zaposlovanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Tary, Petra. 2001. *Aktivna politika zaposlovanja in zavarovanje za primer brezposelnosti*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Trbanc, Martina. 1994. *Ocene mesečnih stopenj brezposelnosti po kriterijih Mednarodne organizacije dela*. Zaposlovanje – približevanje Evropi. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. 2008. *Ekonomski izzivi 2008. Izzivi trga dela in varne prožnosti*. Dostopno prek: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/izzivi/2008/PoglavjeIV.pdf (11. junij 2008).

Verša, Dorotea. 2004. *Mladi diplomanti na trgu delovne sile*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za Zaposlovanje.

Villagomez Elizabeth in Domingo Carbonell. 2008. *Active Employment Policies in Spain*, 1 – 5. Dostopno prek: http://www.mutual-learning-employment.net/uploads/ModuleXtender/PeerReviews/33/Spain_IE08.pdf (8. maj 2008).

Villagomez, Elizabeth. 2004. *The Active Labour Market Policy Reform – The Second wave*, 1 – 5. Dostopno prek: http://www.mutual-learning-employment.net/uploads/ModuleXtender/PeerReviews/17/ES_FIN04.pdf (14. maj 2004).

Vodopivec, Milan. 1995. *Ali brezposelni čakajo, da se jim izteče prejemanje denarnega nadomestila*. Dostopno prek: http://www.sbaza.net/clanek_html.php?url_clanka=clanki_sb1%2Fepf%2Faktivna_politika_zaposlovanja.sb&vsebina_replace=epf (19. september 2010).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. 2008. *Gibanje brezposelnosti na trgu dela*. Dostopno prek: <http://www.ess.gov.si/SLO/Dejavnost/NovinarskoSredisce/NovinarskeKonference/2008/28-01-08/GibanjeBrezposelnostiNaTrguDela.htm> (28. januar 2008).

Worswick, George David Norman. 1991. *Unemployment: a problem of policy*. Cambridge: University press.

PRILOGA A:

ANKETA

Sem Špela Vitamvas in sem absolventka Fakultete za družbene vede, smer Sociologija kadrovskega managementa. Ker pišem diplomsko delo, z naslovom Primerjava uresničevanja aktivne politike zaposlovanja med Španijo in Slovenijo, bi Vas lepo prosila, če bi lahko odgovorili na sledeči sklop vprašanj.

Vsi podatki so povsem anonimni.

Hvala za vaše sodelovanje.

1. Spol

M Ž

2. Starost

3. Kraj bivanja?

4. Kakšen je vaš izobrazbeni status?

- Osnovna šola

- Srednja šola

- Gimnazija

- Univerza

5. Poznate programe aktivne politike zaposlovanja?

- DA

- NE

6. Ali ste vključeni v katerega izmed programov aktivne politike zaposlovanja?

- DA

- NE

Na ta sklop vprašanj (7., 8.,9. in 10.) odgovorite, če ste na prejšnjega odgovorili z DA.

7. Kako ste se vključili v program aktivne politike zaposlovanja?

- prostovoljno

- v program apz me je vključil zavod

- drugo

8. V kateri program ste vključeni?

9. Ste zadovoljni s programom apz v katerega ste vključeni?

Ocenite na lestivici od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da sploh niste zadovoljni in 5 da ste zelo zadovoljni.

1

2

3

4

5

10. Ali ocenjujete, da boste zaradi vključenosti v program apz hitreje dobili zaposlitev?

- DA

- NE

11. Ali ste že kdaj bili brezposelni?

- DA

- NE

Na ta sklop vprašanj (12. In 13.) odgovorite, če ste na prejšnjega odgovorili z DA.

12. Ali ste bili pri prejšnji brezposelnosti vključeni v katerega izmed programov apz?

- DA

- NE

13. Kako hitro ste dobili zaposlitev?

- 0 – 2 mesecev

- 3 – 5 mesecev

- 6 – 8 mesecev

- 9 – 12 mesecev

- več kot 12 mesecev

PRILOGA B:

ENCUESTA

Soy Špela Vitamvas, estudiante universitaria de Eslovenia. Me dirijo a usted porque estoy realizando una encuesta en relación con los programas de política activa y me preguntaba si usted podría responderme a unas preguntas.

Los datos obtenidos serán totalmente anónimos.

Muchas gracias por su colaboración.

1. Sexo

H

M

2. Edad

3. ¿ De dónde eres?

4. ¿Cuál es tu nivel de estudios?

- Primaria

- Secundaria

- Estudios Universitarios

5. ¿ Conoces los programas de políticas activas de empleo o de formación?

- SI

- NO

6. ¿ Participas en alguna de estas programas?

- SI

- NO

Contesta a este conjunto de preguntas si tu respuesta anterior es afirmativa.

7. ¿ Cómo te enteraste de este programa?

- voluntariamente bosque´ informacion

- me entre´ en la oficina de empleo

- otro (d´ cual?)

8. ¿ En que´ programa participas?

9. ¿ Estás contento con ese programa?

Valóralo del 1 al 5 (1 = poco contento; 6 = muy contento)

1

2

3

4

5

10. ¿ Te parece que será más fácil encontrar trabajo por participar en este programa?

- SI

- NO

11. ¿ Has estado desempleado anteriormente?

- SI

- NO

Contesta a este conjunto de preguntas si tu respuesta anterior es afirmativa.

12. ¿ Habías participado anteriormente en otros programas?

- SI

- NO

13. ¿ Cuánto tiempo tardaste entonces en encontrar trabajo?

- 0 – 2 meses

- 3 – 5 meses

- 6 – 8 meses

- 9 – 12 meses

- más de 12 meses